



جلسه ۴، ۴
 (روز ۳ شنبه ۲۰ اردیبهشت ماه ۱۳۲۹)

مذكرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس شورای ملی روز ۳ شنبه ۲۰ اردیبهشت ماه ۱۳۲۹

فهرست مطالب :

- | | |
|--|---|
| ۱ - تصویب صورت مجلس | ۹ - شور دوم و تصویب گزارش کمیسیون کشور راجع بجدول جدید انتخابات و ارسال به مجلس سنا |
| ۲ - سؤال آقای مهندس سلطانی راجع به ترفی نوشابه های غیرالکلی و جواب آقای معان وزارت کشور | ۱۰ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای مهندس خسرو هدایت وزیر مشاور |
| ۳ - سؤال آقای پردلی راجع به شیوع مالاریا در زابل و جواب آقای معاون وزارت بهداشت | ۱۱ - طرح و تصویب يك فوریت لایحه مربوط با اجازه الحاق دولت ایران بمؤسسه توسعه بین المللی |
| ۴ - طرح لایحه اجازه پرداخت یکصد و ده میلیون ریال برای ساختمان شهر لار و ارسال به مجلس سنا | ۱۲ - تقدیم لایحه اصلاح قانون اراضی موات بوسیله آقای معاون وزارت دادگستری |
| ۵ - تقدیم دو فقره لایحه بقید يك فوریت بوسیله آقای وزیر جنگ | ۱۳ - تقدیم لایحه مربوط بانبارهای عمومی بوسیله آقای وزیر بازرگانی |
| ۶ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله معاون وزارت دارائی | ۱۴ - طرح گزارش کمیسیون برنامه راجع به تمدید مدت تقدیم لایحه سازمان اساسی سازمان برنامه |
| ۷ - طرح و تصویب يك فوریت لایحه دریافت چهارصد میلیون ریال وام از بانک ملی به وزارت جنگ برای تکمیل ساختمان | ۱۵ - تعیین موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه |
| ۸ - طرح و تصویب يك فوریت لایحه مربوط به ترفیع سر جوخه های ارتش | |
- مجلس ساعت ۹:۵۵ صبح بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید .

۲ - سؤال آقای مهندس سلطانی راجع به ترفی نوشابه های غیرالکلی و جواب آقای معاون وزارت کشور .

رئیس - آقای مهندس سلطانی از آقای نخست وزیر سئوالی کرده اند . معاون ایشان هستند . بفرمائید .

مهندس سلطانی - عرض کنم متجاوز از یکماه پیش سئوالی از جناب آقای نخست وزیر درباره گران بی مورد مشروبات غیرالکلی تقدیم نمودم و متأسفانه تا بحال از دولت کسی برای جواب دادن بسئوال بنده حاضر نشده این مطلبی که این مدت در مطبوعات و در مجلس شورای ملی عنوان شد و اسمی از متصدی کارخانه پپسی کولاها هم برده شد لازم دیدم بمرض مجلس محترم برسانم که با وجود اختلاف اداره تکنالوجی و تخریز صورت مجلس

۱ - تصویب صورت مجلس

رئیس - صورت غالبین جلسه قبل قرائت میشود (بشرح زیر خوانده شد)

غالبین با اجازه - آقایان : کاظم شیبانی - دکتر امین سنندجی - عامری - محمودی - دکتر دادفر - مهندس اردبیلی - دکتر حسن افشار - مرتضی حکمت - سلطانمراد بختیار - دکتر پیرنیا - بهادری - اکبر - بزرگکیا - ذوالفقاری - افخمی - عبدالحمید بختیار - دکتر نفیسی - دکتر امیر حکمت - فولادوند - دولتشاهی - دهبیم - اورنگ - رامبد - دکتر اصلان افشار - کورس - کدیور - امامی خوئی .

غالبین بی اجازه - آقایان : دکتر طاهری - قرشی .

رئیس - نظری نسبت بصورت مجلس چیست ؟ (اظهاری نشد) صورت مجلس تصویب شد .

• مین مذاکرات مشروح جلسه چهارشنبه و چهارم دوره نوزدهم قانونگذاری

مسئله و مذهبی که شخص اینجانب و تمام آقایان نمایندگان محترم با این شخص دارند يك مطلب باید گفته شود و آن این است که از اوصاف باید گذشت که اشخاصی مثل ایشان که برای مملکت ما کار اقتصادی می کنند و تا دینار آخر در آمد خودشان را صرف اقتصاد مملکت می کنند و از مملکت خارج نکرده اند قابل تقدیر هستند ولیکن این بهیچوجه دلیل نمیشود که با زندگی مردم بازی بکنند اعضای کمیسیون بودجه خاطرشان هست راجع به مالیات نوابه های غیرالکلی مفصل بحث شد و جناب آقای وزیر دارائی قول دادند که گرفتن این مالیات از نوابه های غیرالکلی بهیچوجه تحمیل بمصرف کننده نخواهد بود و در جلسه علنی هم جناب آقای بزرگ ابراهیمی و قنات آبادی سؤال فرمودند آقای وزیر دارائی و جناب آقای نخست وزیر از پشت همین تریبون وعده فرمودند که دیناری تحمیل بمردم نخواهد شد ولی از اول فروردین متأسفانه معلوم شد که قول دولت جناب آقای دکتر اقبال آنطوریکه باید و شاید نتوانست کار خودش را بکنند و پالانچیان و چند نفر دیگر که بنده اسمشان را نمیدانم آمدند و قیمت نوابه های غیرالکلی را بالا بردند و در جرید بنده خواندم که آقای پالانچیان گفته که این نوابه ها يك چیز تفننی است و مردم اجبار ندارند بخورند ولی يك مطلب را فراموش می کنند که وقتی دهشاهی روی پیسی کولا اضافه شد متأسفانه در مورد سایر اجناس تأثیر دارد و بنده رفته بودم برای خریدما بحتاج روزانه ام بنده شاید تنها کسی باشم از آقایان و کلا که کوچکترین خریدهای منزلم را خودم میکنم دیدم در ظرف پنج روز قیمت ها بالا رفت از بقال، قصاب، کفاس بنده سؤال میکردم که بچه مناسبت باید روز بروز قیمت ها بالا برود میگفتند پیسی کولا گران شده، روی این اصل بنده این سؤال را کردم و امیدوارم آقایان دولتینها نمیدانم کدام يك از آقایان جواب میدهند بنده مایل بودم که آقای نخست وزیر تشریف بیاورند جواب بدهند و اگر خودشان تشریف نمیآورد یکی از وزرایشان تشریف بیاورند و حالا یکی از معاونین، امیدوارم جواب قانع کننده برای بنده داشته باشند.

رئیس - آقای فرهودی.

معاون وزارت کشور - (فرهودی) سؤال نماینده محترم فرصتی داد که دولت در این موضوع رسیدگی خاص اقدام جدی بکنند اصل موضوع اینست که پیش از اینکه پنجاه هزار روی هر بطری مالیات جدید یا عوارض جدید وضع

شود، نوابه های غیر الکلی را آقایان میدانید که این کارخانجات پنجسال پیش تأسیس شده و در پنجسال پیش قیمت ۵ ریال تعیین شده بود و این قیمت طبق محاسبه ای که کرده بودند شامل مخارج اینکار و منافع خودشان و حق العمل فروشنده پنجریال شامل سه قسمت بوده یکی مخارج تهیه یکی حق العمل فروشنده و یکی هم منفعت صاحب کارخانه و در ظرف این پنجسال اینها اینطور بنظرشان رسید که پاره ای از مخارج و قیمت ها ترقی کرده این بود که در صد بر آمده بودند محاسبه جدیدی بکنند و در قیمتی که خودشان معین کرده بودند تجدید نظر بکنند این فکرشان تصادف کرد باوضع عوارض جدید و بالتبع به بطوریکه نماینده محترم فرمودند وقتی دهشاهی به بطری بعنوان عوارض وضع شد فروشنده کان جزء يك ریال اضافه کردند روی آن، در نتیجه بمصرف کنندگان همانطور که نماینده محترم فرمودند تحمیل شد باین جهت دوروز پیش جلسه خاصی شد در وزارت دارائی بساحضور نمایندگان این کارخانجات و این مسائل مورد رسیدگی و دقت قرار گرفت توضیحات آنها این بود که چون در ظرف این پنجسال پاره ای از مزدها ترقی کرده مادرصد بودیم قیمت را اضافه کنیم نسبت به قیمت پنجسال پیش و این عوارض هم پیدا شد و مجموع اینها باعث این وضع شد بالاخره اینها مکلف شدند و تعهد کردند که در فهرست قیمت ها تجدید نظر بکنند یعنی حق العمل فروشنده را کمتر بکنند و يك قدری از منافع خودشان را کم کنند و آن فهرست را مبنای تعیین قیمت قرار بدهند و این قیمت برگردد به ۵ ریال سابق و دولت هم کمال مراقبت را دارد که از چند روز دیگر بقیمت سابق بفر روند و از این حیث نگرانی برای نماینده محترم نخواهد بود و آنچه که بنده می خواهم عرض کنم اینست که آنها متقاعد شدند که برگردند به قیمت سابق بطوریکه رفع شکایت مصرف کنندگان و بالتبع نتیجه نماینده محترم که مظهر احساسات آنها هستند بشود.

رئیس - آقای مهندس سلطانی.

مهندس سلطانی - بمقیده بنده توضیحات جناب آقای معاون وزارت کشور کافی نبود ولی يك مطلب را بنده باید عرض کنم که ایشان فرمودند در ظرف دوشه روز دیگر قیمت نوابه های غیرالکلی بهمان مأخذ ۵ ریال خواهد شد بهمین مناسبت بنده تشکر میکنم و امیدوارم بشود و اگر نشود چاره ای جز اینکه دولت را استیضاح بکنم ندارم.

۳ - سؤال آقای پردلی راجع به شیوع مالاریا در زابل و جواب آقای معاون وزارت بهداشتی رئیس - آقای پردلی.

پردلی - مدتی است مالاریا در سیستان شایع شده شدت ناخوشی بعدی بود که نود درصد مردم مبتلی شدند مدت سه ماه این ناخوشی در منتهای شدت ادامه داشت و کشتار میداد و خیلی بیشتر از هزار نفر تلفات داد در همان موقع ضمن اینکه بعض نمایندگان محترم رسالتم سؤالی از وزارت بهداشتی کردم که آیا کی مسؤل هست؟ و اگر مسؤل هست چه مقامی باید اورا مجازات کند، تا امروز که چند ماه میگذرد صبر کردم تا چنانچه مسؤل مجازات شده جناب آقای معاون محترم وزارت بهداشتی بعض نمایندگان محترم برسانند.

رئیس - آقای معاون وزارت بهداشتی.

معاون وزارت بهداشتی (دکتر اعتمادیان) - در مورد سؤال نماینده محترم آقای پردلی از وزارت بهداشتی البته همانطور که بعض رسالتم مربوط به چند ماه قبل است و وزارت بهداشتی از همان موقع بمحض وصول سؤال ایشان در مدت مقرر حاضر برای عرض جواب بوده است و در دیماه گذشته که بنده برای شرکت در هیئت اجرائیه سازمان بهداشت جهانی ناچار بودم به ژنو بروم پرونده امر را تقدیم جناب آقای دکتر زاجی وزیر بهداشتی وقت کردم که اگر در مجلس برای پاسخ به سؤال وقت تعیین شد تشریف بیاورند و توضیحاتی بفرمایند در مورد و مسؤل همه گیری یا شیوع بیماری مالاریا در آن استان در حقیقت مسؤل وضع آن منطقه است وزارت بهداشتی نمیتواند رئیس بهداشتی آنجا را که پزشکی است که با کمال حسن نیت انجام وظیفه میکند مسؤل بداند و برای اینکه بیماری مالاریا در آن منطقه بصورت همه گیری در آمده است اورا تشبیه بکنند این مسؤلیت در صورتی واقع میشود که مقامات مسؤل بوظایف خود عمل نکرده باشند و در مورد بیماری مالاریا بطوریکه آقایان استحضار دارند این مسؤلیت در حدود اختیارات رؤسای بهداشتی است آنها نیست بزنامه ریشه کنی مالاریا در ایران يك برنامه ملی است که مورد توجه بنندگان اعلی حضرت همایون شاهنشاهی و مجلسین و تمام طبقات مردم است در این مورد سازمان ریشه کنی مالاریا دارای يك شورای علمی است که در انستیتوی مالاریا لوزی دانشکده پزشکی مستقر است و هر برنامه ای که تنظیم میشود باید بوسیله این شورای علمی تنظیم شود و وقتی این برنامه تنظیم شد باید به وزارت بهداشتی برای اجرا ابلاغ شود متأسفانه وضع اجازه نمیداده است که

در استان خراسان و بلوچستان زودتر از این اقدام شود تا از همه گیری مالاریا که متأسفانه سال گذشته در آن جا ظاهر شد جلوگیری شود برای اینکه کشور ما يك منطقه وسیعی است و متخصصین فنی و متخصصین ایرانی و متخصصین سازمان بهداشت جهانی اینطور اظهار نظر کرده اند که با وسائل محدود صلاح مملکت در اینست که این مبارزه در نقاطی که از لحاظ اقتصادی محصول بیشتری برای مملکت دارد زودتر شروع شود باین ملاحظه این برنامه را وزارت بهداشتی در استانهای شمالی مثل آذربایجان و استانهای ساحل بحر خزر که آورده بوده است شروع کرده و بعد هم سایر نقاط عمومیت داده است و در حال حاضر متأسفانه همین دو استان خراسان و بلوچستان است که تحت عملیات سمپاشی قرار نگرفته است اما در مورد اقداماتی که وزارت بهداشتی بمحض اطلاع و بروز بیماری و شیوع بیماری در سیستان کرده است باید بعضی برسد و این اقدامات اینست که خوشبختانه وقتیکه این بیماری شایع شد اکیپ انستیتو مالاریا لوزی در محل مشغول تحقیق و بررسی همه گیری بودند که برنامه کار را برای سال آینده پایه گذاری بکنند ما با آنها متوسط شدیم که عملیات مطالعاتی را متوقف و بعملیات مبارزه بپردازند و این دستور در تاریخ ۹ شهریور بلافاصله بعد از اطلاع بر شیوع بیماری مالاریا در آن منطقه داده شده و در پانزده شهریور تعداد هشتاد هزار عدد قرص زروشین و بیست هزار عدد قرص دارا پریم برای آن دستگاه فرستادیم که برای معالجه بیماران اقدام کنند همینطور بوسیله هواپیما تعداد ده هزار عدد قرص زروشین مستقیماً به زاهدان ارسال گردید یعنی بعد از همه گیری عملیات مطالعه متوقف شد و مبارزه با بیماری پرداخته شد در تاریخ ۳۸/۷/۱۷ يك اکیپ مستقل دیگر به سرپرستی آقای دکتریا کروازمرکز برای کمک بمأمورین محلی بامقادیری داروهای لازم بوسیله هواپیما اعزام شد.

در تاریخ ۳۸/۷/۲۶ پس از وصول گزارش اکیپهای اعزامی بدستور اینجانب مدیر کل سازمان ریشه کنی مالاریا برای سرکشی و رفع اشکالات محلی و دادن دستورات فوری و مستقیم جهت درمان و پیشگیری بیماری با هواپیما بزاهدان عزیمت و بمحض ورود با اتفاق رئیس بهداشتی استان باطیاره ارتش شاهنشاهی بزابل رفته و مدت ۶ روز در محل توقف و عملیات درمانی و پیشگیری را آغاز و از روز ۳۸/۷/۲۷ شش اکیپ با وسائل کافی مبادرت به سمپاشی دهات آورده کرده و چهار پزشک و هشت نفر مأمور فنی هم شروع به توزیع دارو بشمام اهالی ناحیه شیب آب و درمان مبتلایان

نمودند بطوریکه در موقع طرح این سؤال مدیر کل وزارت بهداری و رئیس بهداری استان با فعالیت قابل ستایشی در محل مشغول درمان بیماران و مبارزه با بیماری بوده اند و در نتیجه فعالیت آنان و سرعت عمل وزارت بهداری عده مبتلایان تقلیل یافته و از تلفات سنگین بیماری جلوگیری شده است.

بنا بر مراتب فوق مسئولین امر بهترین وجهی بوظایف خود عمل نموده و علاوه بر اینکه مستوجب مجازات نیستند استحقاق تقدیر و تشویق دارند. (صحیح است - احسنت) رئیس - آقای پردلی

پردلی - آقای معاون محترم وزارت بهداری و تمام نمایندگان محترم و من همه خودمان را خدمتگزار شاهنشاه میدانیم یعنی خدمتگزار بمردم زیرا خدمت شاه همان خدمت بمردم است پس هدف اصلی ما اجرای منویات شاهنشاه است روی تجربیاتی که دارم عقیده و ایمان پیدا کرده ام که تا دولت اصل مجازات و مسئولیت را بشدت عملی نکند موفق با اجرای منویات شاهنشاه نمیشود و توفیق خدمتگزاری بمردم را پیدا نمیکند چرا من این سئوالی را که مدتی قبل کرده بودم تأیید کردم برای اینکه علمایمان دور افتاده همیشه گرفتار بودند بهداری بوده ایم اگر مسئولیت نخواستند و اگر مجازات نباشد وضع ما روز بروز بدتر میشود مثالی است میگویند اگر این تیراز وزارت بهداری است، نه بمرده برزنده باید گریست شیوع با خوشی در موقع انجام کارهای عمومی زراعتی سیستان پیش آمد چون سیستان معمول است که کارهای عمومی را دسته جمعی انجام میدهند در آن موقع این باخوشی طوری شایع بود که همه مرض بودند و کارها تعطیل بود و مقامات اداری سیستان هم بمقامات مربوطه خودشان گزارش دادند من هم مکرر تلفن حضوری حتی تلگرافی از این مجلس به وزارت بهداری تذکر دادم مدت سه ماه طول کشید با شدت این بیماری شایع بود سیستان چهار پلوك است و در یکی از این پلو كه طوق آماری که در استانی است ۷۰۰ نفر تلف شدند هنوز کسی مسؤل نیست و بایستی تشویق بشوند قبول است حق هم هست اگر این باخوشی مهلك بود خیلی خطرناك و آبی بود مردم بر خودشان هموار میگردند میگفتند يك بلای آسمانی است آمد كشت و رفت اما بطوریکه میگویند مالاریا يك مرض مهلكی نیست روی عدم توجه و طول مدت این وضع پیش آمد و هنوز هم گاهی بعضی مردم تب می کنند حالا به پیغمبر بهداری استان که مسئول است وسیله ای برای ملاحظه دارد

چهارم وضعی دارد که بتواند عملی انجام بدهد در زابل و زاهدان علاوه بر تلگراف و تلگراف بی سیم کاریر دارد در یکی از دهات سیستان هم بی سیم هست طیارات ارتش همه روز به سیستان آمد و رفت دارند و هر روز از راه بکنند طیارات ارتش زابل می رود بهداری استان بود چه کامل دارد داروی کافی دارد اتومبیل دارد علاوه بر اتومبیلها ده اتومبیل سازمان برنامه داده است و آنوقت يك بیماری در ظرف سه ماه بیش از هزار نفر را تلف می کند و کسی مسئول نمی باشد علت چیست؟ یکی اینکه دستگاه بهداری استان به وزارت بهداری اطمینان دارد که حمایت می کند از او و زد و بند دارد دیگر اینکه مجازات نیست مسئولیت نیست کسی مجازات نمیشود مملکت را بدون مجازات نمیشود اداره کرد چند ماه صبر کردم که شاید مسئولی را جناب آقای وزیر بهداری سابق مجازات کنند برای تسکین خاطر مردم مردم در انتظار و آرزو مند هستند که مسئولین مجازات و مؤاخذه شوند. امامتأسفانه بنظر وزیر بهداری سابق جان نا قابل مردم ارزش نداشت که کسی مجازات بشود آقایان از دست دادن برادر و زن و پدر و فرزند کار مشکلی است سهولت نمیشود فراموش کرد اگر مردمی که خانواده خود را از دست داده اند قدرتی میباشند خودشان مسئولین را سخت مجازات میگردانند که بعد از مدتی جواب نمیدادند مردم فهمیده شده اند سطح فرهنگ مردم بالا رفته است فرهنگ ما سریع تر از فرهنگ کشورهای دیگر بالا رفته است این را روی عدم مجازات میدانند که کسی مسئول نیست هر کس هر کاری بخواهد میکند، چرا کاری که بعد کردند اول نکردند آمار حاضر است جناب وزیر بهداری سابق وظیفه مسلمانی را نسبت بپدران مسلمان اینطور انجام داد؟ منویات شاهنشاه را اینطور انجام داد؟ مدت سه ماه این باخوشی ادامه داشت این همه تلفات داد چرا بایستی رئیس بهداری استان مؤاخذه شود چرا جلوتر جلو گیری نکرد چرا گزارش نباید بدهد آقایان نمیدانید در دستگاه بهداری چه خبر است چه کارهایی انجام میشود طبیب در چه اول باید عقیف باشد از بهداری استان شکایت کرد و بعد از بی عفتی های رئیس بهداری بمرض مقام ریاست هم رسیده يك پرستار جوانی را که اسهال را میخواهم ببرم و باید در مریضخانه کار بکنند بخواه می آورد آقای رئیس بهداری باز هم بمرض مقام ریاست رسیده برادرش چون می گویند رئیس بهداری خواهر من را از بین برده من تأمین ندادم هر

قدر شکایت میکنم اثری ندارد آقایان زاهدان شهر کوچکی است صبح از خواب بیدار شدید يك پرستار جوان را دیدند با آسمان رفت چرا این رئیس بهداری را نگاه میدارید برای اینکه پول خرج میکنند منفعت میبرد و منفعت میرساند باید آنجا بماند خرج کند تا این قتل لوٹ شود برادر مقتوله میبرسد که خواهرم چه شد اگر این قاتل نیست چه شد به آسمان پرید همه میدانند چرا مقامات بهداری کمک می کنند به لوٹ شدن این قتل؟ چرا بعد از مدتی نباید این قتل روشن شود و این جنایتها روشن شود این شکایات و این عکس مقوله این عکس که با برادرش انداخته به که بگویم که رسیدگی شود مردم فهمیده شده اند مردم عصبانی هستند از این وضع که يك زن جوانی اینطور از بین برود (ارباب - در چه سالی شده) شما وقت دارید آقای ارباب بعد بیائید تریف کنید این آقای رئیس بهداری را میگویند باید قوی قاچاق تشکیلات داده داروهای حیث و میل میشود وظیفه اصلی خودش را انجام نمیدهد.

ارباب - اتفاقاً اینطور نیست رئیس بهداری بسیار مرد شریفی است.

پردلی - آقای ارباب شما را همه میشناسند من را هم میشناسند، خیلی متأسفم.

ارباب - من خیلی بیشتر از شما به وضع سیستان آشنا هستم. (زنگ رئیس)

صدرزاده - این مطلب باید برود بکمیسیون و رسیدگی شود.

رئیس - آقای پردلی از موضوع سؤال خارج شدید.

صدرزاده - تقاضا کنید برود کمیسیون.

رئیس - آقای معاون وزارت بهداری.

معاون وزارت بهداری - بنده در حقیقت نمیدانم به بیانیات جناب آقای پردلی بچه نحوی جواب عرض کنم آنچه مربوط به مالاریا بود جواب بمرض رسید ولی در مورد صحبت مردم مثل اینکه این سؤال ایشان باید متوجه وزارت داد گسترده باشد اگر در آنجا این جریان اتفاق افتاده باشد و این وضعی که ایشان فرمودند حقیقت داشته باشد که حقیقت ندارد وزارت بهداری خیلی متأسف خواهد بود ولی آنچه که از سابقه رئیس بهداری استان در وزارت بهداری داریم اینست که طبیبی است شرافتمند و درستکار آقای د کتی نیری علاوه بر اینکه از بیماران توفیق دستمزدی ندارد کمکی هم نمیکند و اکثر آقایان که باشکال اعزام جراح به يك منطقه ای واقف هستند و بارها مرا چه فرمودند يك

جراح قابلی حاضر شد ما ست چند سال در منطقه بلوچستان انجام وظیفه بکنند تصور میکنم باید از يك معنویانی الهام گرفته باشد و گره حقوق و مزایائی که میدهند بسیار ناچیز است اما آنچه بنده موظف بمرض بمرض برسانم اینست که یقین دارم همه آقایان نمایندگان باینده هم عقیده هستند در بیانیاتی که آقای پردلی راجع بوزیر سابق بهداری کرده اند دچار اشتباه بزرگی شده اند آقای د کتی راجی در مدت خدمت در وزارت بهداری با کمال شهامت و شجاعت و درستی خدمت کردند و برنامه ایشان این بود که به نقاط مختلف مملکت طبیب بفرستند روی این اصل و برای اعزام طبیب باین مناطق برای خودشان دشمن درست کردند و حق نبود در عرض قدر دانی این چنین نسبتی بایشان بدهند.

ارباب - اجازه بفرمائید توضیحی عرض کنم.

رئیس - موردی ندارد اگر واقعاً چنین چیزهایی باشد باید تحقیق شود چون ممکن است شکایت وارد باشد.

۴ - طرح لایحه اجازه پرداخت یکصد و ده میلیون ریال برای ساختمان شهر لار و ارسال به مجلس سنا.

رئیس - لایحه ساختمان شهر لار و اقدامات عمرانی در بنادر استان هفتم مطرح است قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد.)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

خاطر نمایندگان محترم از فاجعه اسفناك زلزله لار مستحضر است و كمكهای ذقیمت مؤسسات خیریه داخلی و خارجی و اشخاص نیکو کار با اینکه بسیار مفید و مؤثر واقع گردید ولی برای ترمیم خرابیها کافی نبود بمنظور تجدید ساختمانهای شهر و اعاده وضع آن ناحیه بحال عادی و امکان زندگی برای مردم نواحی مزبور دولت در نظر دارد جداگانه مساعدت را مبذول دارد و چون جمعیت شیر و خورشید سرخ با وسائل و تجهیزات که در لار فراهم و متمرکز نموده است برای انجام نظر دولت از هر حیث مجهز میباشد لذا ماده واحده ذیل باقید يك فوریت تقدیم و تقاضای تصویب آنرا دارد.

ماده واحده - بدولت اجازه داده میشود مبلغ یکصد و ده میلیون ریال (پنجاه میلیون ریال از محل در آمد عمومی سال جاری کشور و شصت میلیون ریال از محل اعتبار شهر سازی سازمان برنامه) در اختیار هیئت کمک باسبب دیدگان جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران بگذازد تا به مصرف ساختمان شهر لار و اقدامات عمرانی در بنادر استان هفتم برساند رسیدگی که از طرف هیئت مزبور تسلیم میشود

بمنزله سند هزینه بخرج قطعی منظور دارد.
نخست وزیر - دکتر اقبال وزیر دارائی - سر لشکر ضراب
رئیس - آقای صدرزاده.

صدرزاده - يك تلگرافی از آقایان آیت الله سید عبدالعلی
موسوی و آقا مصطفی مرتضوی از محترمین لارستان رسیده
واز توجه نمایندگان محترم سپاسگزاری کرده اند تلگراف
را تقدیم میکنم.

رئیس - آقای دشتی مخالف لایحه هستید؟

دشتی - توضیحاتی دارم.

رئیس - بفرمائید.

دشتی - بمناسبت تقدیم این لایحه از طرف دولت ایجاب
میکرد که نسبت به دوسه موضوع مصدع بشوم یکی موضوع
لارستان که در رأس این قضایا واقع شده است بنده آن ایام در
فارس بودم در شیراز بودم متأسفانه این بلای مهیب را دیدم
فشار این پیش آمد بقدری بود که از تصور اشخاص خارج
بود آقایان همکاران گرامی مطبوعاتی همیشه مطالب را بقدری
برجسته و مبالغه آمیز می نوشتند که اگر قضیه ای در مملکت
روی میداد خیال میکردیم تعارف است و شوخی است ولی
این دفعه نتوانستند بلائی که بر سر لار ولاری آمده است
درست محسوس کنند البته مستحضرید و بعرض رسیده که شبانه
زلزله مختصری می آید و هیچگونه خرابی و خسارت جانی و
مالی وارد نمی آید ولی فردای آن شب ساعت چهار و ربع
بعداظهر زلزله دوم که خیلی شدید بود آمد.

رئیس - آقای دشتی راجع باعتبار صحبت کنید.

دشتی - این گزارش مربوط به وقایع این زلزله است
در هر صورت در درجه اول کمک های مفید و مؤثری که نسبت
به لار شد اول از همه بندر عباس این کمک را کرد بنده حقیقت
را میگویم دوم مردم فداکار جهرم که دسته جمعی دو دست
و سیصد نفر آمدند و همشهری ما آقای خدامردی با نهایت
فداکاری نشست کمک کرد.

ارباب - ارزش هم کمک کرد.

دشتی - گوش بگیرید بنده آنچه دیده ام عرض میکنم
نصورت نمیکردم مملکت ما اینقدر مجهز است برای اعانت به
مردم دستگاه شیرو خورشید سرخ نمیدانید چه کرده بنده
وقتی آقای دکتر خطیبی را میدیدم با آقای دکتر نفیسی
خیال میکردم دو نفر هستند که باید به نشینند پشت میز
زنک بنزند و آب و چای برایشان بیاورند این دولتم فرشته
رحمت هستند در مملکت دارند کار می کنند مردمانی
هستند که میتوانند نبات اعلی حضرت همایون شاهنشاه را

برنامه با ساختمان لوله کشی بنادر جنوب موافقت کرد و
دستور عملش هم داده شد مکاتبات زیادی در دست داریم از
سازمان برنامه که موافقت کرده است با ۲۲ میلیون تومان
و ابلاغ کرده است بشهرداری بوشهر که ۱۱ میلیون من
میدهم و ۱۱ میلیون شما بدهید بعداً به همت این تیمسار
سپهبد و ثوق مطالعات بیشتری شد بنیاد ۱۱ میلیون تومانی
که بعهد شهرداری است این را هم تقسیم بکنند و قرار شد
که دو میلیون را وزارت جنگ بدهد چند میلیون کم کرد
بدهد و مبلغی شرکت نفت بدهد و این را تقسیم بکنند که
۱۱ میلیون تأمین بشود با سهم سازمان برنامه رویهم بشود
۲۲ میلیون و آب برای بوشهر بیاورند حالا از این مبلغ ۱۱
میلیون این لایحه در درجه اول برای لار است و یک قسمتش
هم برای بوشهر است نمیدانم چقدر سهم بوشهر میشود و
چطور ما موفق برای آب بوشهر میشویم اینجا یک گزارش
عملی داریم از آبیاری بوشهر که مهندسین عالیقدر ایرانی
رفته اند و نظریات خوبی هم داده اند بنظر بنده این گزارش
یک گزارش عملی است و کار سهلی است اگر دولت و آقای
تیمسار ضراب تشریف میاورند ایشان مؤثر و مفید بودند
و در بوشهر یک کارهای مفیدی کرده اند ولی این نظرشان
اجرا نشده نمیدانم چرا ، حالا استدعا میکنم سهم بوشهر
را از اعتبار این لایحه مجزاً بکنید بنده پیشنهاد میدهم سهم
بوشهر را مجزاً بفرمائید و معین بفرمائید ثانیاً ۱۱ میلیون
تومان را سازمان برنامه بطور مشخص حاضر کرده و آماده
است ۱۱ میلیون دیگر میخواهد یک قسمتش را دولت از
محل دیگر اداره بکنند دو میلیون هم وزارت جنگ میدهد
و این آب بوشهر را تأمین میکند بنده میل ندارم که زیاد
مزاحم بشوم و بگویم وضع امروز ما از لحاظ آب چطور
است اینقدر هست که یک لیوان آب آنجا قیمتی است در
بوشهر آب نیست به تمام معنی این بخل طبیعت و قهر طبیعت
متأسفانه امسال هم آمده یقه ما را گرفته و در تمام مناطق
جنوبی زراعت هم نشده است الحمدالله کمک های خوبی
بآنجا کرده اند صدها خروار گندم و جو فرستاده اند و اهالی
از حیث آذوقه در مضیقه نیستند هیچکس در مملکت در
مضیقه نیست و نخواهد بود اما در بوشهر آب را باید بروید
و از چند فرسخی بیاورند چند دستگاه تانکر از صفحات
جنوب در اختیار گذاشته شده چون آنها را نمیتوانستند
عیناً بفرستند به بوشهر در اختیار شهرداری شیراز گذاشتند
و شهرداری شیراز تانکرهای خودش را داده است با تانکوالان
از چند فرسخی آب میاورند بنده چون میخواهم زیاد

مزاحم بشوم و علاقه هم دارم که این لایحه زودتر تصویب
بشود کوتاه میام اما دو گزارش دارم دو نامه دارم نامه های
وزارت جنگ را هم دارم که با دو میلیون موافقت کرده است
که بشهرداری بوشهر برای کمک آب بدهد و در اینصورت
ما هیچ نقضی نداریم ۱۱ میلیون در سازمان برنامه حاضر
و آماده است شما هم یک کمکی بکنید باین شهر بوشهر و
باین دستگاه و سازمان تا آنکه او موفق بشود بنظر بنده در
این باب در وزارت جنگ هم پرونده مفصلی هست امروز
آقای یک استناداری در آنجا داریم بنام آقای دکتر پیراسته
که بتمام معنی شبانه روز دارد کار میکند و فرماندار بوشهر
که صبح تا شب فعالیت میکند.

رئیس - آقای دشتی اینها مربوط به لایحه نیست ،
هیئت اجراییه وقتی که میخواهند اینکار را بکنند یک
توضیحاتی بآنها بدهید.

دشتی - این یک اعتباری است مربوط باین کار .

رئیس - بنده هم میدانم این ۱۱ میلیون را که بفوریت
خرج نمیکند اگر کم بیاید البته خود مجلس موافقت
میکند که دولت بیاید تأمین اعتبار بکند و منظوری که
در لار هم در همه جزایر خلیج فارس هست بعمل بیاید .

دشتی - البته بنده بنام موافق خیلی متشکرم که اجازه
فرمودند توضیحاتی عرض کنم منظورم استدعای عطف توجه
و کمک بیشتری است به بوشهر و لار .

رئیس - البته این اعتبار خیلی کم است و دولت باید
بیاید و تأمین اعتبار بیشتری بکنند ، آقای عمیدی نوری
شما بمنوان موافق نام نویسی کرده اید .

عمیدی نوری - راجع به جدول بنده نام نویسی کرده ام
در این لایحه بنده نام نویسی نکرده ام .

رئیس - آقای دولت آبادی .

دولت آبادی - ایشان مخالفت نکردند که بنده بنام
موافق صحبت بکنم بنا بر این بنده استدعا میکنم که رأی
بگیرید .

رئیس - رأی گرفته میشود به ورود در ماده واحده
آقایان موافقین قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد
ماده واحده مطرح است مخالفی نیست؟ (اظهاری نشد) رأی
گرفته میشود بماده واحده آقایان موافقین قیام فرمایند
(اکثر برخاستند) تصویب شد کلیات آخر مطرح است کسی
اجازه صحبت نخواست و چون لایحه مالی است برای اظهار
ملاحظات به مجلس سنا فرستاده میشود .

۵- تقدیم دو فقره لایحه بقید يك فوریت بوسیله آقای وزیر جنگ

رئیس - آقای وزیر جنگ

وزیر جنگ (سپهد و ثوق) - لایحه‌ای است برای اخذ چهارصد میلیون ریال وام از بانک ملی برای تکمیل ساختمانهای نیمه تمام ارتش که با قید يك فوریت تقدیم مقام ریاست می‌کنم و لایحه دیگری است برای اجازه ترفیع سر جوخه‌هایی که قبل از سی ام مرداد ۳۶ یعنی قبل از قانون استخدام جدید سر جوخه بوده‌اند و نشان اجازه نمیدهد که بتوانند دوره آموزش مربوطه را طی بکنند و قریباً باز نمانده می‌شود اجازه می‌خواهیم که بتوانیم در صورت ابراز شایستگی آنها را بدرجه گروهبانی ارتقاء بدهیم این لایحه را هم تقدیم مقام ریاست می‌کنم و هر دو لایحه با قید يك فوریت است.

۶- تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای معاون وزارت دارائی

رئیس - آقای معاون وزارت دارائی

معاون وزارت دارائی (هلجینی) لایحه‌ای است راجع به اجازه استخدام سه نفر کوبنده عربی برای رادپو اهواز که تقدیم مقام ریاست می‌کنم.

رئیس - به کمیسیون مربوطه فرستاده میشود.

۷- طرح و تصویب يك فوریت لایحه اجازه دریافت چهارصد میلیون ریال وام از بانک ملی جهت ساختمانهای ارتش

رئیس - فوریت لایحه وزارت جنگ مطرح است قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی - نظر باینکه اعتبارات ساختمانی سال ۳۳۳۹ وزارت جنگ برای تکمیل ساختمانهای مربوطه و پرداخت تعهداتی که در قبایل آنسب دارد کافی نبوده متوقف شدن و تعطیل کار گاهها و ساختمانهای نیمه تمام که در شرف خاتمه است نیز موجب خسارت هنگفتی به ارتش خواهد گردید علیهذا طرح لایحه قانونی برای اخذ وام از بانک ملی ایران بشرح پیوست تقدیم و تقاضای تصویب آنرا با قید يك فوریت مینمایم.

وزیر جنگ - سپهد احمد و ثوق

ماده واحده - وزارت جنگ اجازه داده میشود که معادل مبلغ چهارصد میلیون ریال برای تکمیل ساختمانهای نیمه تمام ارتش از بانک ملی بصورت وام دریافت و از بودجه سال ۳۶-۱ ببعده مسترد داد.

نظمتدو وزیر وزیر دارائی وزیر جنگ

رئیس - فوریت لایحه مطرح است مخالفی نیست؟

(اظهاری نشد) آقایابایکه با فوریت این لایحه موافقت قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

به کمیسیون مربوطه فرستاده میشود.

۸- طرح و تصویب يك فوریت لایحه مربوط به ترفیع سز جوخه‌های ارتش

رئیس - فوریت لایحه مربوط بسز جوخه های ارتش مطرح است. قرائت میشود. (بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

تعدادی از سر جوخه های کادر ثابت که قبل از تصویب قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی استخدام شده اند بعلمت طول مدت خدمت و کبر سن و نداشتن گواهی بامه ششم ابتدائی و اجدر شرایط ورود به آموزشگاه گروهبانی (که برای ارتقاء به درجه گروهبانی ضروری است) نبوده و سالها در درجه سر جوخگی مانده اند و اکثرآ در پادگانهای مختلف پراکنده و جمع آوری آنها در يك محل بمنظور انجام آموزشهای لازم علاوه بر تحمیل هزینه به ارتش عملاً غیر مقدور میباشد و از طرفی عده آنها نیز ثابت بوده و از تعداد موجود فعلی تجاوز نخواهد کرد و بهترین راه حل اینستکه با آنان مانند افراد ژاندارمری رفتار شود تا بعلمت رسیدن به سنین باز نمانند که بعلمت کبر سن خیلی زود خواهند رسید باز نمانند و از کادر ارتش برکنار شوند. علیهذا طرح ماده واحده پیوست تقدیم و تقاضای تصویب آنرا با قید يك فوریت دارد.

وزیر جنگ - سپهد احمد و ثوق

ماده واحده - وزارت جنگ میتواند سر جوخه‌های

کادر ثابت ارتش را که قبل از تصویب قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی (مصوب سی ام مرداد ماه ۱۳۳۶) استخدام شده اند در صورت ابراز شایستگی بدون طی دوره آموزشگاه گروهبانی بدرجه گروهبان سومی مفتخر نماید.

در مورد این قبیل افراد حداقل مدت توقف در درجات از سر جوخگی تا گروهبان دومی (داخل) بمیزان يك برابریم مدت های مذکور در ماده ۳۲ قانون نامبرده خواهد بود.

نخست وزیر

رئیس - مخالفی با فوریت این لایحه نیست؟ (اظهاری نشد) رأی گرفته میشود به فوریت این لایحه آقایابایکه موافقت قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد به کمیسیون مربوطه فرستاده میشود.

۹- شور دوم و تصویب گزارش کمیسیون کشور راجع به جدول جدید انتخابات وزارت جنگ در سال ۳۶-۱
رئیس - گزارش کمیسیون کشور مربوط به جدول انتخابات مطرح است قرائت میشود (بشرح زیر خوانده شد)

گزارش از کمیسیون کشور به مجلس شورای ملی - کمیسیون کشور در جلسات عدیده لایحه شماره ۲۱۹۲ دولت راجع به جدول جدید انتخابات را برای شور دوم مورد رسیدگی قرار داده و پیشنهادات مربوطه را با حضور آقای وزیر کشور و آقایان پیشنهاد دهندگان رسیدگی و لایحه را با اصلاحاتی بشرح ماده واحده و جدول ضمیمه تصویب نمود اینک گزارش آن را بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون - مهدی ارباب

ماده واحده - جدول حوزه های انتخابیه منضم بماده

دوم قانون انتخابات مصوب ۲۸ شوال ۱۳۲۹ قمری از تاریخ تصویب این قانون ملغی است و جدول دویمت نفری که منضم باین قانون است بجای آن خواهد بود.

رئیس - آقای بزرگ ابراهیمی مخالفید؟ بفرمائید.

بزرگ ابراهیمی - در این جدول يك عده ای از انتخاب شنویدگان را انتخابشان را مجتمعا دولت در نظر گرفته است مثلاً تهران ۱۵ نفر تبریز ۹ نفر آوقت برای يك منطقه وسیعی بشمار ۱۵۰ کیلومتر در آذربایجان ده کیلومتر در ۱۵ کیلومتر قائل شده اند که افراد مختلف افراد متشتت الفکر

يك اجتماع غیر قانونی باید حل مشکلات هم دیگر را بکنند مثلاً به کالبد تبریز هم بکنند دانشگاهی رأی میدهندم يك نفر زارع در صورتیکه این نه منطقتش بنا آن تطبیق میکند نه روحش بنده معتقدم دولت بایستی برای انتخاب هر فردی برای هر يك نفر يك منطقه انتخابی معین بکنند تا افراد آن منطقه بتوانند بکنند و کیل انتخاب بکنند ما بایستی الان که لایحه را میگذرانیم برای چند سال اقلأ

برای پنجاه سال دیگر هم فکر بکنیم فکر بفرمائید ده سال دیگر مقدرات يك نفر شهرستانی و بکنند دهانی را در يك ردیف معین کردن به عقیده بنده با هر عقلی مخالف است دولت بایستی لایحه را انفرادی می آورد دویمت تا نماینده بیست میلیون جمعیت هر صد هزار نفر را تقسیم بندی میگرداند يك نماینده به هر صد هزار نفر میداند در خود تهران هم این غیر ممکن است و من نمیدانم مجلس شورای ملی چرا از وزارت

کشور آمار نخواسته است یا انتخاب ۱۵ نفر در يك جا و ۹ نفر یکجا با این عمل بنده مخالفم و استدعا میکنم توجه بفرمائید.

رئیس - آقای عمیدی فوری.

عمیدی فوری - بنده عقیده دارم این لایحه جدول از لوایح مفیدی است که در اجرای اصلاح قانون اساسی که کنسره تشکیل شد به مجلس آمده است ولی فقط تأسف این

است که يك فدری دیر بجز بیان رسیدگی افتاد و بهمین جهت هم بنده بعنوان موافق نام نویسی کردم و نمینی میکنم تسریعی بشود که جریان انتخابات که مربوط به مشروطیت و جلو گیری از فترت و جلو گیری از تأخیر و عدم تشکیل قوه مقننه است این کار انجام بشود و تاحدی هم رعایت آن اصلی هم که جناب آقای بزرگ ابراهیمی فرمودند شده است یعنی تاحدی رعایت بر اساس هر صد هزار نفر بکنند نماینده شده است گو اینکه در بعضی از حوزه ها به نحو تکمیلی این مطلب منظور نشده ولی نسبت بمسئله وضع جمعی و تبدیل بانفرادی برای حوزه ها و شهرستانها تاحدی شده بنظر بنده بسیار خوب است و چون پایه ای در قانون اساسی گذاشته شده است که هر قدر جمعیت اضافه بشود هر صد هزار نفر بکنند و کیل انتخاب بکنند بنا بر این این مطلب بعدا هم برای نسل آینده با هر چه جمعیت زیاد تر بشود و باین نحوی که مشهود است جمعیت بسرعت زیاد میشود که بعد از چند سال دیگر بعد از هفت و هشت سال دیگر هم این جدول به نحوی که جناب آقای بزرگ ابراهیمی گفتند اصلاح و تکمیل میشود و اینکار عملی خواهد شد باین جهت است که بنده بعنوان موافق صحبت کردم و يك تذکر می‌خواهم عرض کنم چون با اصلاحی که شده در حوزه انتخابیه ما بزرگان قسمت نور ضمیمه او شهر شده در این جدول نوشته شده است که شهرستان نوشهر و بخش نور بنده خواستم این تذکر را داده باشم که اشتباهی در عبارت شده چون نور شهرستان شده و در این باره تصویب هیئت وزیران صادر شد و جناب آقای وزیر کشور در کمیسیون کشور بهمین استدلال فرمودند که شهرستان نوشهر و شهرستان نور که جمعاً صد هزار نفر جمعیت دارند يك نماینده داشته باشند در اینجا اشتبهاً بخش نور نوشته شده بنده استدعا میکنم که این مطلب را جناب آقای معاون وزارت کشور موافقت بکنند این تبدیل بخش نور به شهرستان اصلاح بشود که رفع اشکال بشود.

رئیس - آقای معاون وزارت کشور

معاون وزارت کشور (فرهودی) - جناب آقای بزرگ ابراهیمی در باب بعضی از حوزه ها که بصورت جمعی باقیمانده مطالبی فرمودند که مثل اینکه کاملاً باین جدول دقت نکرده اند ما در این جدول جدید با همکاری کمیسیون محترم کشور خیال میکنم که قدمهای بلندی بسوی تکامل توسعه انتخابات در ایران برداشته ایم برای اینکه البته با تجدید نظری که کنسره در قانون اساسی کرد يك قدم اصلی برداشت و آن این بود که ۶۴ نفر بر عده نمایندگان مجلس اضافه کرد

یعنی ۴۷ درصد بر عده نمایندگان مجلس اضافه کرد و این معنی اش این است که در امر انتخابات توسعه زیادتری دیده میشوند و عده زیادتری در انتخابات شرکت دارند اما از این ۴۷ در صد ما بیک صورت وسیعتری در این جدول استفاده کردیم در قانون انتخابات قبلی ۸۲ حوزه انتخابیه است برای ۱۳۳۶ و کیل ما در این جدول ۱۶۰ حوزه انتخابیه در نظر گرفته ایم یعنی در مقابل اینکه ۴۷ درصد بر عده نمایندگان افزوده شده حوزه های انتخابیه در حقیقت صد درصد اضافه شده است و از این ۱۶۰ حوزه جدید فقط ۴ حوزه اش جمعی و بیش از دو نفر است آنهم شهرهای بزرگی است مثل تهران و تبریز و مشهد و شیراز و چرا اینجاها را فردی نکرديم علتش این است که سالیان سال است که مردم این شهرستاها به انتخابات جمعی عادت کرده اند حالا این عادت اجتماعی و سیاسی شان شده و ما نمیتوانستیم و شاید حق نداشتیم که بیاییم این عادت اجتماعی و سیاسی را بهم بزیم و شهرها را محله به محله بکنیم و برای هر محله بنویسیم يك و کیل و بالتیجه این ۱۶۰ حوزه ای که هست ۱۴۷ حوزه اش و کیل يك نفری دارد ۹ حوزه و کیل دو نفری و فقط چهار حوزه هست که بیش از دو نفر دارد که عبارت باشد از تهران و تبریز و مشهد و شیراز در این چهار حوزه هم سالیان سال وضع اینطور بود اگر میخواستیم در اینجاها وارد این بشویم که حوزه های فرعی درست بکنیم لازم می آمد که در داخل شهر تقسیماتی بکنیم شهر را به محلات تقسیم بکنیم اینک میفرمائید در حوزه انتخابیه تبریز يك عضو دانشگاه رأی میدهد و يك رعیت دور افتاده هم رأی میدهد از نظر انتخابات و از نظر استیفای حقوق ملی طبق قانون اساسی هیچگونه تفاوتی میان افراد گذاشته نشده است و بنا بر این بهیچ وجه اشکالی نخواهد داشت که در يك صندوق رأی، رأی يك استاد دانشگاه باشد و رأی يك رعیت دور دست هم باشد و تصور میکنم که این خودش بکفدم نازه ای است بسوی مساوات مردم در امر استیفای حقوق ملی است دیگر محاللی که در این جدول هست این است که در جدول قبلی ۴۳۰ حوزه فرعی نامبرده شده است اما در این جدولی که مطرح است عده حوزه های فرعی به ۱۰۷۰ رسیده یعنی در حقیقت عده حوزه های فرعی با اینکه ۴۷ درصد بر عده نمایندگان افزوده شد، دو برابر و نیم شده است و این باز خودش يك قدمی است که با انجمن هائی که تشکیل میشود هرگز پیشتری برای انتخابات باشد و مردم بیشتری در انتخابات شرکت خواهند کرد و امر انتخابات خیلی پیش از ۴۷ درصد که

بر عده نمایندگان افزوده میشود در مملکت گسترش پیدا میکند اما راجع باشکالی که جناب آقای سعیدی نوری فرمودند تصور میکنم اشتباهی شده باشد البته در این مورد تصویرنامه صادر شده است یعنی نور و نوشهر يك شهرستان شده است (سعیدی نوری - دو تا شهرستان شده) دو تا شهرستان شده بنا بر این آن کلمه بخش نور که در اینجا هست آن کلمه باید دریا کنویس شهرستان نور بشود.

رئیس - آقای خلعتبری
مطابق اصل قانون اساسی و کلاهی مجلس ۱۶۲ نفر است و بر حسب ضرورت تزیاید خواهد یافت الی دو پست نفر در این موقع که این لایحه در مجلس شورای ملی مطرح است بنده صلاح دانستم مسائلی که مربوط است به همین لایحه و انتخابات و حقوق قانون اساسی بر عرض آقایان برسانم و الان که ما قریب ۷۰ نفر به عده و کلاهی مجلس خودمان اضافه میکنیم یعنی منظور تقویت قوه مقننه است و اینکه مردم فرصت بیشتری داده بشود که عده بیشتری به مجلس بیایند برای شرکت در امور وطنی و سیاسی و معیشتی خودشان بر طبق اصل ۲ قانون اساسی در همین موضوع اگر يك نگاهی به اطراف ایران بکنیم می بینیم که پارلمان ما باقی است و چند مملکت و حکومت و رژیم و پادشاهان سقوط کرده بنده آقایان انتقاد کننده هستم ولی عیب جو نیستم و نصایح بزرگواران خودم را قبول میکنم و بدیده نمکین مینگریم بدون تردید در این چند سال اخیر عیوبی هم در کارهای ما بوده است و همیشه هم بنده متذکر شده ام ولی يك مسئله هم بود و آن مسئله، مسئله امنیت و آرامش سیاسی مملکت است که اگر امنیت و آرامش باقی بماند مملکت باقی میماند و در مملکت پیشرفتهای اقتصادی و اجتماعی برقرار خواهد ماند و اگر امنیت و آرامش باقی نماند آنگاه ما از حکومت پارلمانی و از نتایج حکومت پارلمانی محروم خواهیم شد این است که میخواهم عرض کنم امنیت و آرامش با قدرت برقرار میشود یعنی ایجاد میشود بدلیل اینکه در کشور مسأله هرج و مرج بود نا امنی بود اخلاصگیری بود با قدرت امنیت برقرار شد ولی آقایان امنیت و آرامش سیاسی با قدرت همیشه باقی و برقرار نمی ماند امنیت و آرامش هم مثل هر چیز عارضه و آفت دارد آن دوئی که برای عارضه و آفت امنیت و آرامش هست آن دو را ممالک مترقی و دور بین پیش بینی کرده اند و اصلی برقرار کرده اند امروز دنیا در برابر دو اصل قرار دارد از چهل سال پیش با نظر طرف دو اصل به دنیا حکومت مکرر یکی اصل

قدرت مطلق که مظهرش استالینیزم بود هیتلر یزم بود فاشیزم بود که امتحان خودشان را دادند و محکوم به سقوط و فنا و جنگ و بدبختی شدند امنیت و آرامش را بهم زدند دنیا داشتند ولی با همان قدرت امنیت و آرامش را بهم زدند دنیا را به جنگ کشیدند دیدید که چه بدبختی هائی بوجود آورده اند يك رژیم دیگر رژیم است که دنیای غرب اتخاذ کرده و ما افتخار داریم که از پنجاه و چند سال پیش این رژیم را برقرار کردیم رژیم قانون اساسی و رژیم حکومت پارلمانی رژیم است که مطابق اصل ۲۶ متمم قانون اساسی قوای مملکت ناشی از ملت است امروز آقایان ملاحظه میفرمائید که در ممالک مجاور ما در سوریه پنج کودتا در ظرف دو سال می شود ممالک دیگر را حساب بفرمائید حکومت نوری سعید قوی بود اما از اصل خارج شد حکومت نوری سعید بیست هزار نفر عضو موظف در سازمان امنیت داشت معذک آن شب واقعه همه شان بخواب بودند اما در انگلستان بلژیک در ممالکی که الان اعلیحضرت همایونی شریف دارند در سوئد در نروژ در دانمارک و بهیچ وجه هیچکس هوس کودتا نمیکند در انگلستان هم همینطور برای اینکه صرف نمیکند کسی جرأت نمیکند کسی استقبال نمیکند برای اینکه مردم حقوقی دارند که در حکومت شرکت دارند حکومت هم رعایت حقوق مردم را بر طبق اساسنامه که با هم امضاء و توافق کرده اند میکند و امروز در دنیا برای ثبات وضع سیاسی و ثبات امنیت يك فرمول و يك راه علاج و يك دوائیست و آن چیزی است که مطابق افکار عمومی دنیا است یعنی حکومت و رژیم پارلمانی یعنی حکومت بر طبق قانون اساسی و هر مملکتی که در این رژیم رفت آن مملکت محفوظ است و هر مملکتی که از این رژیم خارج شد محکوم بر فنا و سقوط است (صحیح است) آقایان در مملکت ما سلطنت يك تاسیس قدیمی است بدون تردید ۲۵۰۰ سال سابقه دارد درست است انگلستان و نروژ و دانمارک اینها در این دو پست سال اخیر هیچ تغییری در وضع مملکتشان مشاهده نمیشود علت این است که حکومت ها و زمامدارها همیشه سعی میکنند که با سیرتاریخ جلو بروند و بر خلاف جریان شنا نکنند این است که همیشه حسن تفاهم بین دولت و حکومت و سلطنت و مردم هست و نمونه اش همین ممالک سوئد و نروژ و دانمارک است بنا بر این آنچه میزی که حافظ مملکت و حافظ سلطنت است همین است آقایان اشتباه نکنید که در شهریور ۱۳۲۰ حقوق ملت ما را اجاب ازین بردند رضا شاه فقید در يك روز اسلحه گرفت که چند نفر از این امرای کشور را بزد و بکشد يك فریغی

ذکاء الملك پیدا شد بجای صد لشکر کار کرد آمد مجلس را قدرت داد پشت سنگر مجلس مملکت را حفظ کرد آقایان از این جناب آقای دولت آبادی و از آقایانیکه در دوره ۱۴ بودند بنده شهادت میکنم سلطنت مشروطه ایران را در درجه اول مجلس و قانون اساسی و حکومت پارلمانی حفظ کرده است دلیل دارم دلیل بنده این است وقتی که سه دولت یا دو دولت انگلیس و آمریکا پیشنهاد کردند که در کشور ایجاد سه منطقه بشود آذربایجان در همین مجلس و کلاهی مجلس چون آزادی عمل داشتند چون متکی بدولت نبودند چون دولت متکی بآنها بود و دولت آروز نمیتوانست در مقابل خارجیها ایستادگی بنماید آن روز مجلس وظیفه خودش را در مقابل خارجی انجام داد يك طرحی در اینجا آقایان نمایندگان دادند که انتخابات مادام که قشون اجنبی در ایران هست متوقف باشد و آن طرح بود که قشون روس را از ایران بیرون کرد و آن مجلس بود که سلطنت مشروطه را حفظ کرد و الا اگر انتخابات میشد هفتاد، هشتاد تا نودهای می آمدند همین جا با يك قیام و قعود زبانم لال استقلال ما را ازین میبردند این است که آقایان بنده میخواهم از این عرایض نتیجه بگیرم نتیجه ای که میخواهم بگیرم این است که مجلس شورای ملی اگر در مسئله انتخابات و در انتخابات دقت بکند میتواند آن هدفی که دارد بآن هدف برسد امروز وظیفه مجلس شورای ملی در مملکت ما خیلی سنگین است دستگاه دولت و حکومت و سلطنت و این ثبات و امنیت و وضع آرام فعلی اگر با این عرضی که بنده میکنم یعنی اگر با حکومت و رژیم پارلمانی با هم جلو بروند باقی خواهد ماند و اگر خدای نکرده در نتیجه اشتباه و غفلت رژیم پارلمانی ضعیف بشود اولین اشخاصی که ضرر میکنند دولت ها و زمامداران هستند و سلطنت مشروطه و دولت ایران است بنده امروز پشت این تریبون مقدس میخواهم که مسئله را تصریح بکنم و آن این است که ما اگر مجلس با قدرت داشته باشیم مجلس مجلسی باشد که متکی بر مردم باشد دولت در صد نباشد مجلس را کوچک و تحقیر نکنند مملکت و سلطنت محفوظ خواهد ماند آقایان بنده منکر شخصیت نیستم امروز در دنیا شخصیت قابل توجه است دو گان يك شخصیت است آیزنهاور يك شخصیت است ممالک از این جهت هستند که نمونه و سمبل افکار عمومی هستند سمبل نژ هائی هستند که مردم بآنها معتقدند و از آن اصول خارج نمیشوند بنده وظیفه خودم میدانم بدولت تذکر بدهم که آنها لایحه آوردن کافی نیست یعنی اگر شما يك لایحه ای بیاورید و دست

چهار نفر وکیل مجلس هم اضافه شود و دو دست نفر بشوند ولی اگر مجلس این وظایفی که مطابق قانون اساسی دارد از عهده آن وظایف بر نیاید فایده ندارد این برای متوجه ساختن دولت است الان هیچ خودتان را گول نزیند سال ۱۹۶۰ است سال ۱۹۶۰ با سال ۱۹۵۴ فرق دارد چندین مملکت سقوط کرده است وضع دنیا عوض شده است دولی آنروز مساوی با پانزده تراز دیگران بودند امروز بزرگترین قوه و نیرو را در اختیار دارند بنابر این خیلی وضع با وضع ۶ سال پیش فرق کرده اطراف و همسایه های ما متحدین ما از بین رفته اند و وجود ندارند نزدیکترین دوست ما بنده هنوز معتقدم که در مذاکرات اولیه با شوروی ترکیه با ما مذاکره نکرده بعد گفته است میخوام بروم صحبت بکنم حالا بنده امیدام غلط میگویم یا نه بهر حال ما باید در یک چنین شرایط و موارد خیلی مراقب مملکتمان باشیم و اولین مراقبت ما این است که ما در آینده در مقابل خارجی ها بیشتر مراقب باشیم همینطور که در این شش سال ملاحظه فرمودید خارجی نسبت بمملکت ما و نسبت به ممالک دیگر رویه هائی دارند که اجتناب ناپذیر است هر دولتی بیاورد در محظور می افتد باید مجلس قوی باشد باید در موقع انتخابات سعی کنیم به کیفیت انتخابات صورت بگیرد که مجلس آینده مجلس دوره بیستم یک مجلسی باشد که مردم در خارج بگویند این مجلس بما تکیه ندارد بنده یک روز روزنامه ای دیدم که خیلی متأثر شدم مردم خدمت مقام محترم ریاست نشان بدهم یک لایحه ای را ما اینجا با اکثریت مجلس رد کردیم آن روزنامه که متکی است به یکی از مقامات رسمی نوشت که چند تن از مدعیان نمایندگی مجلس لایحه دولت را رد کردند بنده میخوام در مجلس بیستم با این حوادثی که در دنیا هست که ما باید با کمال هوشیاری و مراقبت بآن توجه کنیم آن وظایفی را که داریم حفظ کنیم و ما اگر به سلطنت مشروطه و به شخص اعلیحضرت همایونی علاقمند هستیم باید این چیزها را در نظر بگیریم من به سلطنت مشروطه علاقمندم من سلطنت مشروطه را برای ایران لازم میدانم اگر از بعضی چیزها عیب میگیرم و انتقاد میکنم ولی کاملاً معتقدم اساس سلطنت مشروطه برای ایران لازم است برای اینکه جمع میکند طبقات ایران را و نظارت و سرپرستی میکند ولی من بصالح همان مقام عرض میکنم که این سد باید در اطرافش باشد و این سد قانون اساسی شکسته نشود و اگر کسی شکست خیانت میکند باید حکومت پارلمانی آنقدر قوی باشد که هیچ

کس نتواند کوچکترین تعرضی به سلطنت و به مملکت بکند و این طریقی است این است که ما در آینده یک مجلس افراطی نمیتوانیم بشویم ولی بطور قطع باید بین مجلس و دولت یک تعادلی وجود داشته باشد دولت باید بما گزارش بدهد نه اینکه ما بدولت گزارش بدهیم که کار کردیم من آن وزیر میگویم که میروم از مجلس شکایت میکنم اگر او را بشناسم تعقیب میکنم شما باید بیایید بمجلس گزارش بدهید چند هزار نفر برای قانون اساسی در مملکت ایران کشته شد برای اینکه یک اساسی داشته باشیم که در مقابل خارجی در مقابل متعدی ها و در مقابل دستگاههای متعدی دولت مردم را حفظ کنیم آقایان مردم باشاه هیچ بدی ندارند مردم با رئیس دولت شخصاً بد نیستند اما مردم ایران از دستگاههای دولت ناراضی هستند عده ای هستند از دستگاههای دولت سوء استفاده میکنند عده ای هستند که شاه را بد نام میکنند باستناد امر شاه به پارلمان میآیند و در کمیسیونهای پارلمانی مطالبی اظهار میکنند و این غلط است (صحیح است) نباید باینها اجازه داد اینها منصبی دارند اینها مستندی دارند مطابق این قانون مسئولند اینها نمیتوانند پشای شاه را بمیان بیاورند قوام السلطنه یک قراردادی با روسها بست بعد به مصلحت ایران زد زیر قرارداد هیچ شنیدید که روسها یک کلام به اعلیحضرت همایونی فحش بدهند؟ برای اینکه دولتی بود وظیفه خودش را انجام میداد ولی شما می بینید که یک سال است دائماً رادیوی مسکو با اعلیحضرت همایونی حمله میکنند برای اینکه ما و دولت وزاماناران و اشخاصی که داعیه مملکت داری میکنند باید خودشان بیایند مسئولیت را قبول بکنند شاه را باید حفظ کرد مجلس را باید حفظ کرد دولت را در مقابل خارجی باید حفظ کرد این اجزائی که بما کردند شرکت های خارجی و مقاطعه کارهای خارجی برای این بود که دیدند تعادلی بین دولت و مجلس نیست از این عدم تعادل استفاده کردند من میخوام بنام حفظ حقوق مردم ایران و بنام حفظ قانون اساسی دولت را وادار بکنم در این موقع سخت دنیا که هر روز ممکن است حادثه ای در کمین کشور باشد آن تعادلی که شاه و سلطنت را حفظ میکند مملکت و طبقات مردم را حفظ میکند و مردم را از سلیقه های خصوصی حفظ میکند بوجود بیاید آقایان چقدر قوانین غلط آوردند بنام شاه و بعد قوانین دیگری آوردند برای اصلاح قانون غلط و چقدر بمردم تعدی کردند بعنوان اینکه امر شاه است و بعد معلوم شد که خبر خطا گفته بودند و به خطا گزارش داد

بودند چرا باید در یک مملکتی و برای مملکتی اگر یک مقدار عهده ای از احتیاجات ما فراهم شد کسی نگوید که مسئول منم مسئول وزیر است مسئول متعدی سازمان برنامه است مسئول وزارتخانه ها است چرا اینکارهای غلط بنام شاه میشود ما اگر مسئول نداشته باشیم این وضع ادامه پیدا خواهد کرد عدم رضایت زیاد میشود عدم رضایت که زیاد شد حادثه جو بیان حارثه ایجاد میکنند خیلی از دولت ها شب با قدرت بخواب رفته اند صبح از آنها اثری بجا نبوده اشتباه نکنید امروز قدرتهای بزرگی در دنیا هستند که در کمین ما هستند بنده این مطالب را خدا شاهد است برای این میگویم که اگر در مجلس آینده قانونی میگذرانیم این قانون باید به نفع مملکت باشد کیفیتش هم نباید درست باشد آقایان ما باید الان ۲۰۰ نفر وکیل انتخاب بکنیم این قانون اساسی است کجای این قانون اساسی گفته است اگر یک مردمی کاندیداهائی داشته باشند و کاندیداهای مردم در حزب ملیون و مردم نباشند نمیتوانند وکیل انتخاب بکنند اگر تکذیب بکنند من به مصاحبه های مطبوعاتی استناد میکنم این خلاف قانون اساسی است ممکن است در حزب مردم بهترین و شریف ترین اشخاص باشند و همینطور در حزب ملیون که اکثریت است من اشخاص بسیار شریفی میشناسم منکر نیستم ولی این چه حرفی است که میزنید مگر اشخاص شریف و خوب منحصر به حزب است مگر تمام مردم ایران در این دو حزب هستند در روسیه شوروی این حرف را میزنند میگویند صورتی باید بدهد حزب و هر کس آن صورت را میخواد بخیر است که رأی بدهد ملت ایران در یک همچو موقعی اگر بخواد و کیلی انتخاب بکند با سوابقی که قبلاً داریم دستگاههای دولت مقتدر است سازمان امنیت مقتدر است دستگاههای انتظامی مقتدر است خوب مردم چطور میتوانند بیایند اشخاصی را که میخوادند انتخاب بکنند این خلاف قانون اساسی است چرا فقط در حزب مردم آدمهای خوب باشد و چرا بطریق حزب انتخاب بشوند والله بخدا اگر مردم را مکلف نفرمائید من معتقدم که عده کثیر از این آقایان انتخاب میشوند

من تردید ندارم خیلی از وکلای مجلس در حوزه هاشان نفوذ دارند خیلی از وکلا هستند که در منطقه خود نفوذ دارند و احتیاج ندارد که بگویند مال این حزب است یا آن حزب مردم ایران را در مجلس ایران بگذارید شرکت داشته باشند اشتباه نکنید بگذارید اشخاص و طبقات بیشتری بیایند

و در مسئولیت شرکت کنند الآن در حاشیه نشسته اند بگذارید بیایند در داخل وضع مملکت را ببینند توی فرهنگیان استادان بازرگانان قضات و کلاً داد کستری مهندسی و مدیران مطبوعات اصناف اشخاصی بیایند اینجا شما فرصت بدهید که مردم بکیفیت شرافتمندانه ای انتخاب کنند مردم ما هوشمند هستند اخلاک را انتخاب خواهند کرد من خدا شاهد است این عریض را بنیت حسنه عرض میکنم و غیر از این منظوری ندارم من خواهش میکنم بنده را ببخشید برای اینکه در مملکت بین مردم سوء تفاهم نشود مردم از دولت دلتنگ نشود انتخابات باید صورت صحیحی داشته باشد این حزب و آن حزب برود کنار صحبت منفرد نیست صحبت انتخاب کنندگان است و باید اشخاصی را بفرستند مجلس و نگویند دولت در کار ما دخالت کرد و وکلای شرافتمند که هستند بیایند دولت هم متهم نشود که در کار آنها دخالت کرده آنوقت مجلس خواهد توانست در مقابل هر خارجی بایستد و مملکت ایران مهم ترین وظیفه ای که دارد مقاومت در مقابل خارجی هاست این کار را انجام دهد من آنروز که راجع به سیاست آمریکا حرف زدم خیلی ها گفتند که من چرا حالا این حرفها را زدم بنده در موقع قرارداد ایران و آمریکا در اسفند ۳۷ مخالفت کردم و رأی ندادم و همین حرفها را زدم رفتم دو مرتبه نطق خودم را خواندم دیدم همین حرفها را گفتم خدا شاهد است دیدم گفتند ارسالان خلعتبری از ملا کین بزرگ است این چه ربطی دارد که من در سیاست آمریکا صحبت کنم مگر آنها در کار زمین دخالت دارند؟ چرا قبول میکنید آقایان من در تمام ایران باندازه یک دهم یک زارع آمریکائی در آمد ندارم مرا با جدم سپهسالار اشتباه کردند جد من پنجاه سال پیش از ملا کین بزرگ بوده همه اطلاعاتشان از همین قبیل است من همه در آمد از ده هزار تومان بهره مالکانه در سال بیشتر نیست بروید تحقیق کنید وزیر دارید دستگاه دارید مالک مرا حساب بکنند مرا مخالف دولت و شاه حساب نکنید من ارادتمند شاه هستم و معتقدم سلطنت مشروطه را باید حفظ کرد ولی اشخاصی که می تعظیم میکنند هی چغلی میکنند و تملق میگویند والله حافظ شاه نیستند حافظ شاه من هستم و امثال من که میآیند مثل من با کمال صراحت می گویند و بین شاه و مردم ایجاد حسن تفاهم بیشتر میکنند (احسن - احسن)

رئیس - آقای دولت آبادی

دولت آبادی - بنده اجازه خواسته بودم بنام مخالف راجع به لایحه و جدول انتخابات صحبت کنم البته روی نواقعی بود که در جدول انتخابات دیدم در عین حال منکر

نیستم که تهیه و تدارک جدول انتخابات کامل کار آسان نیست و محتاج صرف وقت بسیار است، همینطور که گفته شد اصلاحات تدریجی است و باید عواملی را تهیه کرد و انتظار داشت که به نتیجه برسد بنا بر این با وجود آنکه در شور دوم هستیم و پیشنهاد نمیشود داد برای اصلاح و نظر منم پیشنهاد نیست ولی تطبیق آئین نامه اگر اصلاحات عبارتی باشد میتوان اصلاح کرد بنا بر این من صحبتم را در این باره اول عرض میکنم، و آن اینست که در جدول انتخابات در آن نواحی که کثرت جمعیت هست و باعث آن وجود بهداشت و توجه به ارزاق مردم است جمعیت ایران سال بسال رو به تزايد است و در همه نقاط ایران ۲۰۰ نفر کافی نیست بنده معتقدم اگر يك احصائی دقیق بعمل نیاید جمعیت از ۲۵ میلیون نفر متجاوز است و این راهش در قانون اساسی ما باز است و امیدواریم در آینده این اصلاح بعمل بیاید که اگر از جایی تضییع حقی شده است حقیش را بدهند و این نواقص را رفع کنند همه آرزو داریم انتخابات طبق روش پسندیده دنیای آزاد عمل بشود و هر فردی حق برای دادن داشته باشد و وضع همه طوری باشد که شهر تهران به ۱۵ یا ۲۰ نفر رأی بدهد و فلان شهرستان يك نفر نداشته باشد این بی عدالتی است باید بشهرها توجه شود که هر جا يك وکیل داشته باشد اما آنچه عرض کردم و امیدوارم با ذکرش در صورت مجلس رفع اشکال بکنند یکی در منطقه اصفهان در فریدن بخش جادکان است یکی هم در اردستان بخش کوهپایه و یکی سردرود، جزء اصفهان و یکی هم در لنجان، گرگن و اگر این اصلاحات نشود بخش اردستان به نصاب خودش میرسد زیرا اینجا یکی از بلوک حومه شهر بوده است و حالا جزو شهر شده است این عرض اول بنده، اما مطالبی اینجا همکار عزیز ما جناب آقای خلعتبری گفتند که کلیات و اصول آن آرزوی تمام ماست یعنی ما میخواهیم حکومت ملی بمعنای واقعی داشته باشیم و از نیروی ملت استفاده کنیم، همه این آرزو را داریم ولی باید بدانیم ما چه مقدار فداکاری در راه حصول این مقصود کرده ایم این اصل مطلب است:

تا نگرید ابر کبی روید سمن

تا نماند طفل کبی نوشد لبن

ما چه کردیم که انتظار داریم؟ انتظار از کدام فداکاری؟ نام از سزای مشروطیت می برید مردمی بودند که خوبان با آب یکی بود، ما چه کرده ایم؟ ما چه فداکاری کردیم

بندگی هیچ نکرديم و طمع میداريم که خداوندی از آن سیرت و اخلاق آید کدام آزادی؟ آزادی که باید از فداکاری بدست بیاید! شاخ آزادی سیراب بیاید از خون

این موقع کسی از ملت بی خون نکند چه کسی آرزو ندارد در مملکت راحتی برای همه مردم باشد و اراده واقعی ملت حکومت کند؟ همه آرزو دارید من بشما قول میدهم خودتان هم میدانید که بزرگترین آرزوی سعادتمندان این مملکت شخص شاه است او میخواهد مملکتش رشید باشد. مگر او نمی توانست مثل احمد شاه تمام وقتش را در شکار گاه صرف کند؟ مگر نمی توانست مثل يك غیر مسؤول عمل کند؟ انصاف باید داد باید فداکاری کرد البته ممکن بود بجای پرواز از سوئد به لوز و امریکا و انگلستان و خود روسیه شوروی شاه چرا رفت بروسیه؟ مگر شاه ایران کسی نبود که ناظر رفتار روسیه شوروی در دوران جنگ با این مملکت بود با وجود این پا شد رفت. مگر شاه آنکسی نبود که در مصاحبه ۲۰ روز پیش خودش گفت ما حاضریم دعوت خودمان را از سران شوروی انجام بدهیم اما ما وسایل کار را نداریم اگر مردم تربیت نشده بی ایمان و ضعیف داریم کی آنها را بجانب هدف واقعی هدایت میکنند؟ من و شما، همه کس انتظار دارد که ملت ایران بالیاقت واقعی با توجه بمصالحش رهسپار هدف نهائی بشود و به افتخارات اصلی خودش برسد و در جامعه مترقی دنیا مقام بزرگی داشته باشد ولی بفرمائید قدم بگذارید در جانب این کاراگر بخواهیم به گفتن عیبها بکشیم درست است که يك قدم بجانب اصلاح است ولی باید راهش را پیمود و کمربست آمد جلو ایستاد گفت ما حاضریم اگر این کار را بکنیم بدون تردید آنچه شما آرزو میکنید به او خواهیم رسید افرادی که آمدند اینجا و مشروطیت را آوردند همین جا نشستند و به آنها توپ بستند خیلی از آنها در اینجا و در باغ امین الدوله جان دادند ولی فرار نکردند موفقیت ما و هر فرد زنده ای در دنیا بسته به فداکاریش است (تیمورتاش - فداکاری شده چرا این حرفها را میزنید؟) خیلی فداکاری شده، آنقدر که فداکاری کرده اند اجر برده اند، آنقدر که فداکاری بیشتر بکنید اجر بیشتر خواهید برد، من يك مطلب اصولی را شروع کردم و آن اینست که ما اگر انتظار بیشتری داریم باید فداکاری و گذشت بیشتری را شروع کنیم اگر کسی شکر این اصل بدیهی است که بنده می گویم بنیاد بگوید

اینطور نیست اگر قرار باشد در مجلس هم افراد دستخوش احساسات باشد چه انتظار داریم که قوه مقننه و عاقله مملکت کار بکند اگر ما بتوانیم خودمان را کنترل بکنیم و گوش بدهیم، استدلال طرف را بشنویم بعد بیائیم اینجا استدلال او را رد کنیم یا استدلال کنیم دیگر جای نگرانی نیست، بنده به آقای خلعتبری علاقه دارم خودشان میدانند در ضمن تمام بیانات من يك کلمه سست به ایشان نگفتم ایشان تأیید کردند که انتقاد میکنم ولی عیب جو نیستم انتقاد راه رشد ملت است انتقاد اینست که آدم جامعه تقوی بپوشد و در حصن حصین اصاف و مروت قرار بگیرد بعد هم بیاید بدرا بد بگوید و خوب را خوب، حوادثی که در دنیا پیش آمده کسی نیست که بآن توجه نداشته باشد اما بسیار جای تأسف است جناب آقای خلعتبری ما در حصار خدا پرستی هستیم ما متکی بخدا هستیم و خدای یگانه را از دیرگاه می پرستیده ایم خودتان نگاه کنید اولین ناراحتی که برای اولادتان پیش می آید دست تو کلان و نوسلطان بکجاست؟ اینجا کانون خدا پرستی است ما معتقدیم که دین مقدس اسلام و آئین جعفری این مملکت را حفظ خواهد کرد اینها را کوچک نگرید این تکیه گاه ماست مملکت ما که عبارت است از ملت، ملت مظهرش مجلس است و حکومت مشروطه سلطنتی را پذیرفته ایم و این طریقه ای است که انتخاب کردیم و بقول خودتان بهترین طریقه است. فداکاری ها کردیم و خواهیم کرد و وظیفه خودمان را انجام خواهیم داد خود شما می دانید دولت آبادی که اینجا صحبت میکنم آن کسی است که دوره ۱۴ بانام توده ای ها جنگ تن بدن کرد ولی بخواستیم از آن بهره برداری کنم. این من بودم که هر چه اینجا در هنگام آسایش و رفاه میگویم در وقتی هم که در ناراحتی بودم میگفتم، اهل ریا و تملق هم نیستم اگر میخواهید به مفهوم واقعی قدم بردارید کم همت و خدمت بینید بعد تشریف بیاورید همه دست به دست هم بدهید آبراه سعادت را پیمائید ولی با فداکاری، با از خود گذشتگی، با قبول محرومیت برای تأمین سعادت مملکت.

رئیس - آقای دکتر بینا

دکتر بینا - من از فرمایشات متین و مستدل همکار عزیزم جناب آقای خلعتبری استفاده میکنم و خدا را شکر میکنم که همان مطالبی را که همکار محترم در اینجا نسبت به ملت دیگر عنوان فرمودند در مورد ما صدق نمیکند و باز خدا را شکر میکنم که ما نشان دادیم هم در دمکراسی، هم

در آزادی، هم در رژیم مشروطیت پارلمانی متحدیم، خودمان را تکیه می داریم بدلیل این که هم ایشان در اینجا بیاناتی فرمودند و هم آقای دولت آبادی و هم بنده عریضی عرض می کنم نه مقام محترم ریاست مجلس که حامی آزادی بیان هستند و نه همکاران دیگر بنده مانع آزادی بیان من نشدند و نشسته اند و بیانات مرا گوش میکنند. بنا بر این مقایسه ما با دولت هائی که تا دیروز حکومتی نداشتند و هنوز وضع حکومت را نمی دانسته اند، مقایسه ما با این دولتها قیاس مع الفارق است اما راجع به آنچه که ما اجازه بدهیم که کسی در کار ما دخالت نکند ملت و مردم ایران این اجازه را با حدی نخواهند داد. البته منظورم خارجی است هیچوقت نخواهند داد، تا متفق ما یا متحد ما بعنوان راهنمایی و دشمن ما بعنوان دلسوزی ما را راهنمایی کند. ما ملت فهمیده ای هستیم، کزنسد حوادث دیدیم، گرم و سرد دنیا را چشیدیم ممالکی که این آقایان در آنجا دخالت کردند دیدیم که سرشان چه آمد. این صفت استقلال و این صفت اتحاد از صفات بارزه مردم و ملت ایران است مجالسی که فرمودید، تا کنون مجالس ایران در هر موقعی که اتفاقی برای ملت ایران پیش آمده همه با کنار گذاشتن اغراض شخصی این مملکت را حفظ کردند و خواهند کرد راجع به اینکه چگونه دولت ها در مجالس دخالت میکنند بنده عقیده دارم دولت حق ندارد در مجلس دخالت کند و تا کنون نیز ما اجازه نداده ایم دولت ها در مجلس دخالت کنند اما ۲۰ اصل از قانون اساسی در ۲۰ مورد بلکه ۲۷ مورد اختیارات و امتیازاتی برای شخص اول مملکت قائل شده شخص اول مملکت همانطور که ریاست فائده به تمام دولت ها و قوه مجریه دارد همان اندازه نظارت عالی بر قوانین و مجالس مقننه و قوه قضائیه دارد و همیشه این سه قوه از راهنمایی های خردمندانه ایشان که برای سعادت ملت و مملکت ایران است بهره مند شده است و شخص اول مملکت همیشه حافظ این اصول بوده و کار خودشان را و منویات خودشان را برای تقویت اصول مشروطیت در ایران بکار برداند روی این اصل است که اجازه نخواهند داد و بکسی اجازه داده نخواهد شد که در کار قوه مقننه ما مجلس ما وضع داخلی ما دخالت کند اینست که امیدوارم با در نظر گرفتن فرمایشات ایشان و عریض بنده این حقایق بر مردم ایران روشن شده باشد.

رئیس - آقای وزیر مشاور

وزیر مشاور (مهندس خسرو هدایت) - بنده فقط

میخواستم دو کلمه عرض کنم که از مذاکرات جناب آقای ارسلان خلعتبری این توهم میرفت که میبایستی در انتخابات دوره بیستم رویه‌ای اتخاذ شود که کسانی که باینجا راه میدانند نمایندگان واقعی ملت باشند. البته در سایر دوره ها هم بوده‌اند بنده اینجا از طرف دولت بعرض آقایان میرسانم که رویه دولت این خواهد بود که انتخابات دوره بیستم در کمال آزادی و در شرایطی که قانون اساسی پیش بینی کرده است صورت بگیرد و هیچ وقت هم این صحبت نبوده، در مراجع رسمی هم نبوده که شرط انتخاب شدن انتصاب به حزب است فقط آنچه هست اینست که وقتی در مملکتی احزابی وجود داشت و انتخابات صورت گرفت، آن احزاب میخواهند نمایندگانشان انتخاب بشوند بنابراین در مدت انتخابات بصندوقهای انتخابات میرود و آراء خودشان را بصندوق میریزند و بنده خیال نمیکنم که از لحاظ فرد (یک نفر از نمایندگان - غیر حزبی هم آرائش را بریزد). اما در مقابل هجومی که حزب می‌آورد و این دقت را دارد که تمام آراء را بریزد البته آنکس که منفرد است در یک شانس کمتری قرار دارد بنده میگویم اگر یک فردی واقعاً بخواهد تمام این اصول کلی و مقدسی را که جناب آقای خلعتبری بیان کردند عمل بکند چنین شخصی حتماً باید وارد حزب بشود چون بتمنهائی چطور این کارها را میکند و برای وجود آوردن آمال و آرزوهائی که مورد تأیید همه است میبایستی کمک داشت البته وقتی ایشان منفرد بودند این کمک کمتر است ولی این نیست که منتسب به حزب بودن یا نبودن از لحاظ انتخابات تأثیر داشته باشد. انتخابات را کسی خواهد برد که بیشتر آراء را داشته باشد من آنچه را که میخواستم بعرض برسانم اینست که تشبیه کردن اوضاع کشور ایران به آن کشور هائی که سرانشان شب خوابیدند و صبح نبودند غلط است دو هزار و پانصد سال است که در کشور ایران یک اصل برقرار است که قابل تشبیه با جاهای دیگری که پربروز روی یک مقتضیاتی آمدند و حکومت را بدستشان سپردند و امروز دیگری گرفته است نیست ما یک رژیم داریم که آنچه تاریخ مضبوط است ۲۵۰۰ سال است و شاید بیشتر از این هم هست و ضبط نشده و یک چنین رژیمی قابل مقایسه با آنچه بلفظ یا تصادف بکار آمده و برگشته نیست و من اینجا میگویم که رشد و علاقه ملت ایران به سننی که قدیم ترین سنن است که در دنیا وجود دارد آنچنان نیست که از شب

تا صبح بشود وضع را بهم زد و یا درس تغییری بوجود آورد (احسنت).

رئیس - آقای ارباب

ارباب - ملت ایران در هر عصر وزمانی بکثرت فداکاری کرده در عصر حاضر فداکاری و قیام افرا اینست که آرامش موجود را حفظ کنند، امروز يك تکلیفی داریم و آن تسریع در تصویب این لایحه جدول انتخابات است زیرا چنانچه بحث‌های مختلف را در این کار دخالت بدهیم و هر ساعت تأخیر در تصویب این لایحه بشود مسلم به تأخیر در انجام انتخابات آینده و قنوت خدای نخواسته کمک کرده ایم بنابراین استدعا میکنم آقایان توجه به اصل موضوع بفرمایند و این لایحه را بتصویب برسانند تا حتی یک ساعت هم باعث قنوت نشده باشیم و از طرفی جزئیاتی را که در اصلاح قانون اظهار میفرمائید ۳ ماه تمام در کمیسیون کشور اصلاحات لازم شده است و البته هنوز هم نمی‌توانم عرض کنم این يك لایحه جامع و کامل است و محتاج به اینست که در يك دوره آزمایش بشود هر تقیصه‌ای در عمل مشاهده شد در دوره آینده نمایندگان آن دوره اصلاح خواهند کرد استدعای بنده توجه و تسریع در تصویب این لایحه است.

رئیس - آقای تیمورتاش

تیمورتاش - بنده متأسفانه هنگامی که جناب آقای خلعتبری در جلسه صحبت کردند در جلسه نبودم و واقعاً غبن دارم از اینکه نبودم چون استفاده میکنم ولی وقتی که جناب آقای دولت آبادی سرور عزیز من که میدانند من بایشان ارادت دارم بیاناتی فرمودند بدم و واقعاً متأسف شدم از اینکه موجودی شریف با فکر رفیع و بلند که همیشه برای من مدلی بوده است بیانی بفرمایند که من کوچک مجبور بشوم بیایم اینجا بگویم اشتباه فرمودید جناب اجل عالی حاصل و خلاصه بیاناتان جناب آقای دولت آبادی سرور عزیز من، این بود و ابیات و اشعاری هم بفرآخور روح شاعرانه تان فرمودید و خلاصه آن اینست تو کسی فداکاری کردی که در خور این موهبت باشی که آزادی داشته باشی، من باین اصل مخالفم.

رئیس - تق و توق نکنید اولاً بیاناتان را بفرمائید و بعد هم شما آزادید هر چه میخواهید بفرمائید.

تیمورتاش - ناآوار دارم اطمینان داریم که در حرف زدن آزادی داریم. فرق نمی‌کند چه توق و توق باشد و چه نباشد عرض بنده یکی است بنده باین حرف مخالفم که ملت ایران در طی همین ۲۰ سال اخیر همین ۲۰ سالی که هر روزش

ما شاهد وقایع و حوادثی بودیم فداکاری کرد (دولت آبادی - مقصود ملت ایران نیست شما و ما چه کردیم) شما و من هم در مواردی که باید فداکاری کردیم خود جنابعالی از کسانی هستید که فداکاری کردید ما هم بسهم خودمان فداکاری کردیم همین مجلس، همین فضا، همین در دیوار همین پنجره شاهد فداکاری های ما هستیم اگر فداکاری های ما نبود چه بسا بد خواهی به این آب و خاک بیشتر توفیق می‌یافتند جناب دولت آبادی البته بنده طبع بسای آقا را ندارم که بتوانم با آن زیبایی شعر بگویم اما بخاطر دارم که یکی از خراسانی ها يك شعری گفته بود بی چون و چرا درخت آزادی ملك

از خون من و تو آب میخواهد و بس من خیال میکنم این خون را ملت ایران در راه آزادی و مشروطیت داد. بنا بر این اگر بگوئیم چون ما فداکاری نکردیم در خور آزادی نیستیم غلط و خطاست و حرفی است که خارجی‌ها از آن بهره برداری میکنند ولی يك موضوع مسلم است آنها اینست که دمکراسی واقعی عبارتست از يك مکتبی، این مکتب همان طور که مدرسه کلاس های مختلف دارد و بقول شاگرد ها باید رنج کشید و دود چراغ خورد و بکلاس بالاتر ارتقاء یافت دمکراسی هم همین طور است و باید این مکتب را تمام کنیم و بآن بالا برسیم، این تردید نیست هر کسی هم غیر از این فکر بکند بنظر من اشتباه کرده است ولی این فرق دارد که بگوئیم ما چونکه باندازه کافی فداکاری نکردیم در خور آزادی نیستیم.

رئیس - پیشنهاد کفایت مذاکرات رسیده قرائت میشود (بشرح زیر خوانده شد)

مقام محترم ریاست مجلس - پیشنهاد کفایت مذاکرات میکنم.

رئیس - توضیحی دارید (صارمی - خیر) رأی میگیریم باین پیشنهاد آقایانی که با کفایت مذاکرات موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد. آقای خلعتبری بر طبق ماده ۸۲ میخواهند صحبت بکنند و میگویند بیانات من این طور بوده و تحریف شده بر طبق ماده ۸۲ میتوانند ۵ دقیقه صحبت کنند، بفرمائید.

خلعتبری - بنده دودقیقه بیشتر عرض ندارم عرض کنم جناب آقای خسرو هدایت دو موضوع و دو مطلب بیان بنده را طوری جواب دادند که مثل اینکه توجهی نفرمودند بعرض بنده و آن اینست که بنده صحبت از منفرد نکردم بنده گفتم وقتی شما میگوئید روزنامه ها میپوشند و بیانات

رسمی در مصاحبه های مطبوعاتی است که از این دو حزب باید و کیل انتخاب شود اکثریت مردم یا عده زیادی از رأی دهندگان در حزب نیستند بنابراین اگر شما گفتید منتخب از دو حزب میتواند برود بمجلس یعنی انتخاب کنندگان محدودند به انتخاب از این دو حزب این حرف از انصاف و قانون اساسی دور است اگر بخواهید بگوئید این حرف را نزدیم این از جوانمردی دور است پنج شش ماه است این حرف را میزنید، این حرف اول بنده بود و امیدوارم توجه کرده باشید مسئله دوم بنده ایران را با عراق و پاکستان مقایسه نکردم دادم همیشه اینست در کمیسیون های مجلس که ایران را با عراق و پاکستان و ممالک دیگر مقایسه نکنید در مهمانی‌ها چند دفعه با اشخاص خارجی صحبت کردم در همین مهمانی وزارت خارجه که تابستان داده بود گفتم اشتباه میکنید، اگر خیال میکنید عراق و پاکستان را میشود با ایران مقایسه کرد گفتم روسیه، سوئد و نروژ را از لحاظ رعایت آزادی و حکومت قانون اساسی رعایت کنید و حالا هم همین است، گفتم راهی بروید که دنیای مترقی رفت و نتیجه گرفت. آنها از صد سال پیش شروع کردند حالا نتیجه گرفتند، گفتم از این رویه شروع کنید چون هر چه زودتر شروع بشود زود تر نتیجه میگیرید چون عاقبت دیکتاتوری و دیکتاتور همان هیتلر و موسولینی و استالین است.

رئیس - آقا این دیکتاتوری بیا ربطی ندارد اینجا از این حرفها نیست آقای دولت آبادی بفرمائید.

دولت آبادی - همکار نازك طبع و حساس ما جناب آقای تیمورتاش بقدری بجوش آمدند که بعراض من توجه نفرمودند ملت ایران با قبول هر محر و میت با نهایت سر بلندی امروز بزرگترین مردم و افراد هستند، بنا بر این زبند نه نیست که کسی که می‌آید پشت این تریبون صحبت میکند خدای نخواسته بخواهد انتقاد بکند البته انتقاد حق اوست اما نباید از رویه انصاف دور شود. ملت ایران بردبار، شاه نواز، سازگار، خداپرست، میهن پرست، حق گزار و حق جوست. ما از خودمان صحبت میکنیم اگر جناب آقای تیمورتاش اینطور حساب کنید که ما شغل شاغلان و کالت مجلس است آنوقت مشروطیت بر جای خودش استوار پیدا میکند، انصاف بدهید من با شما از زبان حق گو و برای گوش حق گزار میگویم آیا ما شغل شاغلان و کالت مجلس است؟ آیا در کمیسیون ها حاضر میشویم و تمام لوازم را میگذرانیم؟ آقا آنچه که من انتقاد کردم خودم ایم بفرمایند کمربندیم و خدمت کنیم.

رئیس - پیشنهادهایی در این لایحه رسیده ولی در شور دوم نمی شود به پیشنهاد رأی گرفت ، يك پیشنهاد رسیده از آقای عمیدی نوری که نور رابخش نوشته اند در صورتیکه شهرستان است اگر آقای معاون وزارت کشور تصدیق میکنند اصلاح شود یکی هم آقای مرآت اسفندیاری میگویند در قسمت بافت يك بلو کی است از قلم افتاده آنرا هم اگر آقای معاون وزارت کشور قبول میکنند اصلاح شود .

شادمان - در جیرفت مرکز جیرفت سبزواران شهرستانی است که دهستان نوشته اند .

بوشهری - در استان ما هم اشتباهاتی است .

رئیس - اینها در اصل لایحه تأییری ندارد اصلاح میشود

در فارس هم شده چیزهایی است که باصل لایحه مربوط نیست خودتان

با وزارت کشور تماس بگیرید درست میشود . آقای صارمی

صارمی - همینطور که فرمودید اشتباهاتی هست مثلاً

شهرستان های جهرم را نوشته اند دهستانهای حومه کردبان

صیمکان - خفر که البته باید اصلاح شود ، چون اینها

بخش است .

رئیس - یعنی بخشدار دارد ؟ (صارمی - بلی) بسیار

خوب مانعی ندارد رأی گرفته میشود بماده واحده آقایانی که

موافقتند قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد کلیات

آخر مطرح است ، آقای پرفسور اعلم بفرمائید .

پرفسور اعلم - مع التأسف در کارهای ما همیشه مامیل

داریم خودمان را با يك کشورهای دیگری مقایسه کنیم .

هیچ کشوری با کشور دیگر قابل مقایسه نیست هیچ دلیلی

ندارد ما سوئد و نروژ را با خودمان مقایسه کنیم . آنها يك

موقعیت و يك موجبات دیگری دارند ، ایران موقعیت و

موجبات دیگری دارد هر ملتی برای خودش يك سنتی

دارد و بآن سنن افتخار میکند ما هم به ایرانی بودن وبه

همین ایرانی بودن خودمان مفتخریم . و هیچ هم آرزو نداریم

مثل ملل دیگر باشیم چون هر ملتی برای خودش محاسن

و معایبی دارد . هر ملتی برای خودش افتخاراتی دارد ما

ایرانی هستیم و آرزو میکنیم ایرانی بمانیم و ایرانی بمیریم

و هیچ دلیلی ندارد بگوئیم در نروژ فلان کار را می کنند

در نروژ هم کارهای بدی میکنند من عضو حزب نیستم ولی

حق میدهم که هر حزبی برای خودش تبلیغ میکنند و بگویند

هر کس بخواند و کیل بشود بیاید پیش ما ، ما به او رأی میدهیم بیشتر رأی بیاورد این آزادی است دیگر آقای

رئیس - آقای مشایخی

مشایخی - بنده در طول سه دوره که افتخار نمایندگی

مجلس شورای ملی را دارم این مطلب را بکرات شنیده ام که همه ما آزادی خواه هستیم ، راجع به حکومت دمکراسی و مشروطیت بیاناتی در اینجا کردم . یکی از نقایص اصول مشروطیت ایران را نبودن حزب قلمداد کردند و همینطور موضوع تشکیلات حزبی یکی از مسائلی است که امروز ملل متمدنی بدانال آن هستند و دمکراسی بمعنای واقعی در دنیای متمدنی به ضمیمه سازمانهای حزبی است از این نظر بنده معتقد هستم که تشکیلات حزب برای مشروطیت ایران که بعلمی در گذشته بمعنای واقعی تحقق پیدا نکرده بود .

در دوره نوزدهم مجلس شورای ملی با عنوان اینکه مملکت دارای دو حزب خواهد بود عنوان خاصی پیدا کرده است و یکی از هدفهای مؤثری است که در راه تکامل مشروطیت برداشته شده ، موضوع انتخابات بر اساس سازمانهای حزبی بنده خواستم بعرض برسانم که دولت انگلستان و فرانسه و اسکاتلند بناوی که مورد اشاره آقای خلعتبری واقع شدند بر اساس سازمانهای حزبی و تبلیغات حزبی انتخابات آنها جریان دارد و ما هم در مقدمه تشکیلات حزب هستیم و بمرور بایستی تشکیلات حزبی مامحکم بشود که ان شاء الله بکروزی مثل احزاب متمدنی مالک بزرگ باشیم . حزب ملیون برای انتخابات يك فرمولی اتخاذ کرده است که شاید بزعم نمایندگان فعلی مجلس یعنی نمایندگان گانی که عضو حزب ملیون هستند خوب نیامده است و آن تصمیم اینست که بر اساس تقسیم کمیته مرکزی آگهی کرده است کسانیکه داوطلب نمایندگی در هر يك از شهرستانها هستند بیایند

ورقه داوطلبی دریافت بکنند و بیایند در صف مبارزه حزبی بانمایندگان فعلی مجلس شورای ملی که همه کاندید در حوزه انتخابیه خودشان هستند مبارزه بکنند (عمیدی نوری - مدتش را هم تمدید کردند) مدتش را هم برای بار دوم تمدید کرده اند و گفته اند تا روز بیستم این ماه هر کس در هر کجا داوطلب است بیاید در انتخابات مبارزه کند بعقیده بنده این راهی که حزب ملیون و مردم پیش گرفته اند از نقطه نظر حزبی بزرگترین دلیل آن حقیقی است که بآن اشاره کردید و بزرگترین دلیل آزادی انتخابات بین دو طبقه حزبی است اما راجع به آنچه فرمودید بنده میخواستم راجع باین

مطلبی که شنیدم و در مصاحبه هم خواندم تذکری بدهم چون در اینجا تذکر داده نشده بود عرض کنم مخصوصاً در يك مصاحبه مطبوعاتی اعلیحضرت همایون شاهنشاهی فرموده بودند که انتخابات حزبی مانع این نخواهد بود که

افزادی اگر بنا بروی شخصی و فردی خودشان بتوانند در

جامعه جلب توجه کنند و آرائی بدست بیاورند در انتخابات شرکت کنند بنابراین من بنام يك و کیل طرفدار آزادی واقعی انتخابات بمعنای تام کلمه هستم و راهی که در پیش داریم و آن عبارت از مبارزه دو حزب در انتخابات است آزادی انتخابات را تحکیم خواهد کرد باضافه باید بعرض برسانم ما در آستانه انتخابات هستیم و این تذکرات و این صحبتها که اینجا میکنم خود آن دلیل آزادی برای اظهار عقیده و اظهار نظر است . اگر ما در مملکت يك سازمانهایی داریم از نظر حفظ امنیت مملکت و انتظامات داخلی باید قبول کنیم که وجود این سازمانها ضروری است و خدمانی به مملکت کرده اند و در موقع انتخابات هم قوای انتظامی برای حفظ نظم دخالت خواهد کرد . بنابراین اصل آزادی مقدم است و راه ، همان راهی است که دنیای متمدنی رفته است و ما هم دنبال آن خواهیم رفت رئیس الوزراء ها ولیدرهای حزبی در دنیا بلند میشوند و میروند در نقاط مختلف برای انتخاب کاندیدا های خودشان .

رئیس - این ارتباط بمجلس ندارد کار حزبی ربطی بمجلس ندارد .

مشایخی - منظور عرضم از تذکر این مطلب آزادی انتخابات است که البته نیز مورد نظر همه ماست و غیر از این هم نخواهد بود .

رئیس - آقای ساکینیان .

ساکینیان - همکاران عزیز بهتر از بنده مستحضر میباشد که کشور ایران دارای تاریخ مدون در رژیم سلطنتی ۲۵۰۰ سال می باشد . در طی این ۲۵۰۰ سال افتخارات زیادی نصیب شاهنشاهان عظیم الشان و ملت نجیب ایران شده که در تاریخ جهان ثبت است ولی بعقیده بنده یکی از افتخاراتی که همیشه نصیب ایران بوده وجود اقلیت های مذهبی در ایران میباشد ؛ اولین زمامداری در دنیا که حق و حقوقی برای اقلیتهای مذهبی قائل شد کوروش کبیر شاهنشاه عظیم الشان ایران بود که طی اعلامیه حق آزادی مذهب ، حق آزادی اجرای مراسم مذهبی و حق حفظ سنن و آداب مذهبی را تجویز و اعلام نمود از آن تاریخ تا کنون اقلیت های مذهبی در ایران بر راحتی و مرفه زندگی نموده و حتی در مواقعی که در دیسای متمدن کنونی جنگ های مذهبی و تبعیضات نژادی برقرار بوده است اقلیت های مذهبی در ایران از اغلب مزایای قانونی برخوردار بوده اند و این موضوع تا امروز ادامه دارد و بهترین نمودار آن هم همین قانون جدول انتخاباتی میباشد که بدون در نظر گرفتن

مبنای صدهزار نفری یک نفر بر تعداد نمایندگان اقلیت مذهبی یعنی آسوری ها اضافه نموده و موجبات تشویق و ترغیب آن هارا نیز فراهم نموده اند ، بنده امیدوارم بنا مساعی آقایان محترم نماینده اقلیت های مذهبی در مجلس سنایم راه یافته و از مزایای قانونی آن برخوردار شوند . در خانمه وظیفه دارم از طرف موکلین خود مراتب سپاسگزاری و حق شناسی خود را نسبت بشاهنشاه محبوب و دولت و ملت نجیب ایران ابراز نموده و از حسن ظن همکاران عزیز بسیار متشکرم .

رئیس - رأی گرفته میشود بماده واحده آقایانی که موافقتند قیام فرمایند (اغلب برخاستند) تصویب شد بمجلس

سنا فرستاده میشود .

۱۰ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای وزیر مشاور

وزیر مشاور (مهندس خسرو هدایت) - يك لایحه ای است که از طرف جناب آقای نخست وزیر تقدیم میکنم چون ایشان تشریف برده اند بمسافرت . راجع بالحق دولت ایران بمؤسسه بین المللی توسعه این يك مؤسسه ای است که اخیراً بوجود آمده با عضویت ۶۸ کشور که ایران هم عضویت آنرا پیدا کرده و بایستی طبق مقررات آن مؤسسه اساسنامه اش را قبول کنند بنا بر این باید اجازه الحاق را بمجلس تصویب بفرمایند و تقاضای فوریت از این لحاظ شده که این مؤسسه در شهر یور شروع بکار خواهد کرد و برای اینکه عضویت ایران قانونی بشود با وضعی که در پیش است تقاضای فوریت شده است که برای شهر یور عضویت ایران عملی گردد .

۱۱ - طرح و تصویب يك فوریت لایحه اجازه الحاق ایران بمؤسسه توسعه

رئیس - ماده واحده قرائت میشود و فوریت آن مطرح است .

(بشرح زیر قرائت شد)

مجلس شورای ملی بطوریکه خاطر آقایان نمایندگان محترم مستحضراست قبل از خانمه جنگ دوم جهانی نمایندگان کشورهای متفق در برتن و دوز واقع در کشورهای متحده آمریکا اجتماع کرده و برای جلوگیری از تجدید هرج و مرج اقتصادی که بعد از جنگ بین المللی اول بر دنیا حکمفرما شده بود طرح تاسیس دو مؤسسه بزرگ مالی بین المللی یکی بنام صندوق بین المللی پول و دیگری بانک بین المللی توسعه و عمران تهیه نمودند که بعداً بمرحله اجراء در آمده و مؤسسات مزبور تشکیل گردید کشور شاهنشاهی از همان ابتدا الحاق خود را بدو مؤسسه مزبور اعلام کرد و بعداً نیز

بيك مؤسسه سوم بنام (شرکت مالی بین المللی) که از طرف بانک بین المللی تأسیس گردید ملحق شد. دولت شاهنشاهی در خلال مدت عضویت خود بکرات از منابع بانک و صندوق بین المللی استفاده کرده و این منابع کمک مفیدی برای توسعه اقتصادی کشور بوده است. علاوه بر آن قبول عضویت شرکت مالی بین المللی راه را برای استفاده مؤسسات تولیدی خصوصی کشور از منابع بین المللی باز کرده و تاکنون پاره‌ای از این مؤسسات از وامهای آن مؤسسات استفاده کرده‌اند.

با مراتب فوق و با وجود اهمیت کمکهای مالی بانک بین المللی بکشورهای نیازمند در محافل اقتصادی بین المللی در سالهای اخیر احساس گردید که منابع و شرایط کمکهای بانک بین المللی برای رفع کلیه حوائج کشورهای توسعه نیافته کافی نمیباشد بدین لحاظ بانک بین المللی بر طبق پیشنهاد کشورهای متحد تصمیم گرفت که برای کمک بیشتری بکشورهای توسعه نیافته مؤسسه جدیدی بنام (مؤسسه بین المللی توسعه) تشکیل دهد که سرمایه آن بیشتر از طرف کشورهای صنعتی تأمین گردیده و با شرایط سهلتری بکشورهای توسعه نیافته برای توسعه و عمران آنها کمک کند. اکنون اساسنامه آن مؤسسه که با سرمایه یکهزار میلیون دلار آمریکا تشکیل میشود از طرف بانک بین المللی تهیه و برای کشورهای عضو بانک مزبور فرستاده شده تا مجوز قبول عضویت خود را از مزاجع قانونی تحصیل کرده بیاورند. اینک ابلاغ کنند، چون دولت عضویت کشور های شاهنشاهی را در مؤسسه مزبور مفید میداند ماده واحده در این زمینه تقدیم و تقاضای تصویب فوری آنرا می نماید.

ماده واحده: الف - دولت مجاز است سندی را که حاکی از پذیرفتن اساسنامه مؤسسه بین المللی توسعه و قبول عضویت دولت شاهنشاهی در مؤسسه مزبور باشد امضاء نموده و ببانک بین المللی ترمیم و توسعه که تشکیل دهنده مؤسسه نامبرده میباشد تسلیم نماید.

ب - رابطه بین دولت شاهنشاهی و مؤسسه فوق الذکر بانک ملی ایران خواهد بود.

ج - سهمیه کشور شاهنشاهی در سرمایه مؤسسه بر طبق صورت ضمیمه آخر اساسنامه مؤسسه چهار میلیون و پانصد و چهل هزار دلار است. قسمت نشر اسکناس بانک ملی ایران (هیئت نظارت اندوخته اسکناس) مجاز است بر طبق مقررات ماده دوم اساسنامه مؤسسه ده درصد از کل

سهمیه مزبور را که باید بطلا و یا ارز قابل تبدیل بطلا پرداخت شود از محل طلا و یا ارز پشتوانه پرداخت نموده و سند یا رسیدی را که از طرف مؤسسه دریافت میکنند جزو پشتوانه محسوب دارد.

همچنین قسمت نشر اسکناس بانک ملی ایران (هیئت نظارت اندوخته اسکناس) مجاز است اود درصد باقی مانده سرمایه را بریال در اختیار مؤسسه قرار داده و سفته های دولت را که از این بابت دریافت میدارد جزو پشتوانه اسکناس محسوب دارد. مادام که مؤسسه احتیاج بدریافت ریال نقد نداشته باشد دولت میتواند از این بابت سفته عندالمطالبه بمؤسسه تسلیم کند. چنانچه در آینده طلا و ارز و یاریال های پرداخته شده مسترد گردد عیناً بقیمت نشر اسکناس بانک ملی ایران تحویل خواهد گردید.

نخست وزیر وزیر دارائی

رئیس - فعلاً بفروریتش رأی گرفته میشود و بکمسیون فرستاده میشود. مخالفی نیست؟ (گفته شد خیر) رأی گرفته میشود بفروریت این لایحه آقایی که موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد به کمسیون فرستاده میشود.

۱۳ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای معاون وزارت دادگستری

رئیس - آقای معاون وزارت دادگستری معاون وزارت دادگستری (دکتر عاملی) - در لایحه قانونی مربوط باراضی موات اصلاحاتی پیش بینی شده که موجب تسریع در رسیدگی پرونده های مربوط باراضی موات خواهد شد بر حسب قانون اجازه اجرای لوایح پیشنهادی بعد از تصویب کمسیون مشترک تقاضا شده است این لایحه بکمسیون مشترک ارجاع شود. بنابراین تقاضای ارجاع بکمسیون مشترک را مینمایم.

رئیس - بکمسیون مشترک فرستاده میشود. آقای عمیدی نوری نظری دارید؟

عمیدی نوری - بنده عرضی دارم بنظر بنده این لایحه قابل ارجاع بکمسیون مشترک نیست برای اینکه این لایحه قبلاً در کمسیون مشترک رسیدگی شده و آمده بمجلس شورای دوم ترمیم نمیشود امری که در کمسیون مشترک رسیدگی شد و بمجلسین آمد دو مرتبه بعنوان اصلاح بکمسیون ارجاع شود.

رئیس - این در خارج رسیدگی میشود بدو مرتبه مقضی بود عمل میشود چون در کمسیون قبلاً رسیدگی شده باید بمجلس بیايد.

۱۳ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای وزیر بازرگانی رئیس - آقای وزیر بازرگانی

وزیر بازرگانی (حسنعلی منصور) - لایحه ای که بنده افتخار دارم تقدیم مجلس شورای ملی میکنم بنام لایحه تأسیس انبار های عمومی است. البته انبار های عمومی در تمام کشورهایی که بخصوص در امور صنعتی پیشرفته اند تأسیس شده و طبق يك مقررات و قوانینی تسهیلات زیادی را برای صاحبان صنایع بوجود آورده در ایران چون صنایع جدید تأسیس است و بخصوص چون از دو سال و نیم پیش طبق قانونی بتصویب مجلس شورای ملی رسیده از تفاوت ارزیابی پشتوانه اسکناس کمکهای زیادی برای تأسیس سرمایه های خصوصی شد و نتایج بسیار رضایت بخشی حاصل گردید دولت لازم میداند همواره پیشرفهای صنعتی مسائلی که ارتباط بحمايت صنایع و توجه به نشو و نمو صنایع نوزاد مملکت دارد و همچنین نسبت بمسائل مالی وقت لازم را مبذول بندارد امروز صاحبان صنایع ما با صنایعی که جدیداً تأسیس شده اند اعتباراتی از محل پشتوانه اسکناس و یا بانک های صنعتی دریافت داشته اند اما نسبت باعتبار سرمایه گردان اعتبارات بانکی کافی نیست و میبایستی این اعتبارات عمومی از نقاط مختلف تشکیل بشود و مواد اولیه مورد احتیاج کارخانجات که بودیعه در آنجا گذاشته میشود تسهیلات زیادی نسبت بسرمایه گردان این کارخانجات حاصل میشود و دولت لازم دانست بخصوص در این موقع که صنایع ما بکار افتاده است توجهی بشود و این لایحه هر چه زودتر تقدیم مجلس شورای ملی بشود و با توجهی که در تنظیم این لایحه شده است و لزوم اینکه هر چه زودتر این اعتبارها در مملکت تأسیس شود این لایحه در ۱۸ ماده و ۳ تبصره با قید يك فوریت تقدیم میشود و امیدوار است که انشاءالله در اداره فعلی بتصویب مجلس شورای ملی برسد.

رئیس - این خیلی مفصل است تعیین تکلیف فوریت آن میماند بجلسه روز پنجشنبه.

۱۴ - طرح گزارش کمسیون برنامه راجع به تمدید مدت تقدیم لایحه سازمان اساسی سازمان برنامه

رئیس - آقای مهندس خسرو هدایت تقاضایی کرده اند قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

تقاضا دارم لایحه مربوط به تأخیر تقدیم لایحه تشکیلات سازمان برنامه در دستور مجلس قرار گیرد مهندس خسرو هدایت

رئیس - این محتاج باین است که مجلس با این تقاضا موافقت کند این يك مرتبه تقاضا شده بود که از دستور خارج شود و در دستور بود و مذاکره هم شده بود مذاکرات از قسمت کلیاتش شروع شد بعضی ها هم مذاکره کردند ولی چون خودشان مسافر بودند تقاضا کردند که از دستور خارج شود و طرح آن با حضور خودشان باشد حالا رأی میگیریم که در دستور قرار گیرد آقایی که موافقت قیام کنند (اکثریت برخاستند) تصویب شد.

حالا ماده واحده قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده واحده - دولت مکلف است تا مهر ماه ۱۳۴۰ قانون تشکیلات جدید سازمان برنامه و برنامه عملیات عمرانی که میباید متعاقب عملیات عمرانی هفتساله دوم صورت پذیرد با تعیین مدت آن و اعتباراتی که برای انجام آن ضرورت دارد تقدیم مجلسین نماید.

تبصره ۱ - با توجه بسهم سازمان برنامه از نفت و تغییراتی که ممکن است نسبت بحدود و وسعت برنامه ها و برآورد هزینه آنها صورت گیرد اعتبارات فضول چهار گانه موضوع ماده (۲) قانون برنامه هفتساله دوم را بدون آنکه اعتبار کل فضول تصویب شده تقلیل پیدا کند ظرف مدت چهار ماه از طرف سازمان برنامه مورد تجدیدنظر قرار داده و جهت تصویب به کمسیون مشترک برنامه تقدیم خواهد کرد.

تبصره ۲ - مدت انجام وظیفه هیئت نظارت فعلی تا پایان دوره هفت ساله (مهر ماه ۱۳۴۱) از تاریخ انقضاء تمدید میشود.

مخبر کمسیون برنامه - سید شمس الدین قنات آبادی رئیس - شور اول است در برگ موافق و مخالف آقای نورالدین امامی اسم نویسی کرده اند که نیستند و آقای صدرزاده نام نویسی کرده اند بعنوان موافق و آقای خلعت بری بعنوان مخالف، آقای خلعت بری بفرمائید.

خلعت بری - بنده نمیخواهم امروز بعنوان مخالف زیاد در اطراف این لایحه صحبت کنم بنده بادم میآید در لایحه ای که دولت تقدیم مجلس کرده بود در آن قید شده بود که عملیات اجرایی باید بوسیله دولت صورت بگیرد ولی در گزارش که کمسیون محترم سازمان برنامه تهیه کرده است آن موضوع یعنی آن چیزیکه دولت در لایحه قید کرده بود حذف شده است بنابراین اگر لایحه دولت تصویب میشد و این تغییر پیدا نمیشد سازمان برنامه دیگر در امور اجرایی دخالت نمیکرد و بنده

تقاضا میکنم از آقایان دیگری که صحبت میکنند توجهی نفرمایند بلا یجه دولت و تغییری که در گزارش کمیسیون سازمان برنامه بعمل آمده است برای این که در لایحه دولت، دولت میخواست اختیارات خودش را در سازمان برنامه زیاد تر کند و اختیارات سازمان برنامه را محدود تر کند ولی مطابق این لایحه اگر تصویب نفرمائید آن قسمتی که منظور دولت بوده است حذف شده است بنابراین بنده تقاضا میکنم آقایانیکه با آن فکر دولت موافق بودند باین قسمت توجه فرمایند بعلاوه بنده از لحاظ سازمان برنامه زیاد بحث نمیکنم چون قبلاً بحث شده و حالا خسته هم هستم فقط عرض میکنم که عقیده ام این است که سازمان برنامه باید دقتی بشود منحصر به امر مطالعه و بهیچ وجه در امور اجرایی دخالت نکند و تمام امور اجرایی منتقل بشود به دستگاه های وزارت خانه ها این عملی که پنج سال پیش کردند این اختیارات را دادند بسازمان برنامه بعنوان صرفه جوئی در مخارج در نتیجه امر سرعت عمل که حاصل نشد در بعضی جاها عمل کند تر از دستگاه های دولتی صورت گرفت مثلاً در مورد شهرستانها و موضوع برق و لوله کشی خیابان و این چیز هائی که مورد ابتلا تمام شهرستانهاست کارها به کندی هر چه تمامتر که نمونه کندی کار سازمان برنامه در لغو قراردادان مولم و لغو قرارداد کوس و سایر ایراداتی که خودشان دارند و جناب آقای نخست وزیر در جلسه خصوصی بطور تفصیل بیان کردند بنا بر این بنظر بنده دیگر موجهی که سازمان برنامه با همان تشکیلات باقی بماند موجود نیست و بنظر بنده برای احتراز از مخارج اداری و پرسنلی واستخدامی سازمان برنامه باید کوچکتر بشود و وظایفش منجر بشود به یک دفتر فنی فقط کارش منحصر بانجام امور مطالعاتی باشد این بود نظر بنده رئیس - آقای صدرزاده موافقت (صدرزاده - مخالف)

آقای احمد مهران موافقت (احمد مهران موافقت) نفرمائید احمد مهران - بنده از تصویب این لایحه بسیار خوشوقتم بعلمت اینکه حکایت میکنم که ما تصمیم داریم به برنامه هائی که برای عمران و آبادی مملکت طرح کرده ایم ادامه بدیم اگر بطرز تشکیلی سازمان برنامه در گذشته توجه کنیم یک مدت نسبتاً طولانی سازمان برنامه در این مملکت تشکیل شد که ما در انجام امور مربوطه بآن تجربه کافی نداشتیم و آن را بهش میگوئیم برنامه اول بعد از انتخاب تجاربی آمدم یک برنامه ثانوی بنام برنامه دوم تدوین کردیم و خوب بحثنامه موفقیت های زیادی در اجرای برنامه هفت ساله

دوم اصیب ماشدولی اینجا مطلبی لائق محترم جناب آقای خلعت بری فرمودند که برنامه هفت ساله یا هر چند ساله تجزیه بشود بوزارت خانه های مربوطه و وزارت خانه مربوطه هر کدام رشته کار خودشان را در انجام برنامه های عمران و آبادانی توسعه و گسترش ادامه بدهند بنده متأسفانه باین نظر موافق نیستم بدلیل اینکه کار سازمان برنامه را بسیار مهم و دقیق تر از این میدانم که با تفکیک یک وزارت خانه که دارد امور یک وزارت خانه را بصورت عادی اداره میکند منطبق کرد من باب مثال خدمت همکاران محترم عرض میکنم که در هفته گذشته روز شنبه مایک مسافرتی کردیم بدزفول عده زیادی از همکاران محترم مجلس وعده زیادی از سناتورهای محترم در این مسافرت که با هواپیما صورت گرفت حضور داشتند رفتیم بدزفول برای اینکه تشکیلات سد دز را که مکرر در اینجا از صحبت بود و اعتبار آن را آقایان محترم تصویب فرمودید به بینیم میشود آنچه که در این مسافرت دیدم بطور خیلی ایجاز و اختصار عرض می کنم خدمت آقایان تا ملاحظه نفرمائید که انجام چنین عملی در هیچیک از وزارتخانه ها مقدور و عملی نیست وقتی به دزفول وارد شدیم پس از طی بیست کیلومتر مسافت وارد شدیم بمنطقه ای که آنجا سد دز را خواهند ساخت و تالان تونل انحرافی این سد ساخته شده است ولی جناب آقای خلعت بری باور نفرمائید که انجام این عمل یکی از بزرگترین مبارزاتی است که بشر ممکن است بسا طبیعت و مشکلات طبیعی با فعالیت و فداکاری فوق طاقت بشری بتواند انجام دهد تصور نفرمائید که یک تنگه ای که در پائین آن رود دز جاری است بعمق در حدود دوست و پنجاه تا سیصد متر است طرفین کوه مثل دیوار مستقیم است و رود دز در آن پائین جاریست آمده اند اولاً برای دخول نقطه ای که شما ممکن است جای سد دز را به بینید نقطه ای که تا امروز پای هیچ بشری بآن نرسیده پنج کیلومتر راه تونل که با این کوه ها دست بگریبان است مبارزه کرده اند تا توانسته اند پنج کیلومتر تونل بسازند بطوریکه این تونلها مکرر از هم تقاطع میکنند با این کار توانسته اند دل کوه را بشکافند به نحوی برسند به نقطه ای که بشود کمپرسور کار گذاشت و تونل های انحرافی کنند و باور کنید اینکار یکی از شاهکارهای صنعت و افتخارات بشر است بنده هیچ وقت آقایان میدانند در هیچ امری مبالغه نکرده ام ولی در این مورد عرض میکنم که کار بسیار عظیمی انجام داده اند وقتی که رسیدید بدماهه تونل انحرافی که باید کوه نورد های درجه اول انجام بدهند

ملاحظه نفرمائید که تونل انحرافی را کشیده اند که آب را برگردانند و سدی میسازند که هفتم سد دنیا است بصورت قوسی ساخته میشود و این سد ارتفاعش صد و نود متر است ملاحظه نفرمائید این وضع شده است که بطور اختصار عرض کردم بعد از کسب اطلاعاتی که از محل شد و اگر بخواهم عرض کنم طولانی است و اعداد و خصوصیات فنی دارد رفتیم بمحلی کشتزار های بیشکر سازمان برنامه موفق شده است یعنی ده هزار هکتار زمین خریداری کرده است و این را به بهترین صورتی آبیاری کرده است و کشت بیشکر را تا آن دقیقه که ما در دزفول بودیم تا چهار هزار هکتار ترقی داده و شش هزار هکتار دیگر را ادامه میدهند تا به ده هزار هکتار برسد و در مرکز این زمین آقایان ما تأسیسات کارخانه تصفیه قند بیشکر را دیدیم در حدود بیست الی بیست و پنج درصدش نصب شده بود بوسیله یک کمپانی هلندی بسیار مرتب و نجیب که با مهندس آن آشنا شدیم ملاحظه نفرمائید این فعالیت ها فعالیتی است که یک وزارتخانه انجام آنرا بعهده بگیرد این یک قسمت از کارهای عمومی است که در جنب این کار ده ها کارهای عمرانی بهمین عظمت انجام میشود که کار یک وزارتخانه و چند وزارتخانه و قابل تجزیه هم نیست بعد از دیدن کشتزار بیشکر بنده میخواستم روی کارهائی که در امر آبیاری انجام داده اند مطالبی بعرض همکاران محترم برسانم و آن اینست که آب را از سد دز بصورت فعلی یعنی از خود رودخانه دز گرفته اند و چون هنوز سد ساخته نشده است آمده اند بوسیله پمپاژ در یک تلمبه خانه که به تلمبه قوی نصب کرده اند آب را تا چهارده متر میبرند بالا در تلمبه خانه دومی ناده متر و در تلمبه خانه سوم که دیدیم مجدداً آب را ده متر بالا میبرند و در این منطقه ده هزار هکتاری سه بار آب را تلمبه میکنند بطوریکه موفق میشوند این ده هزار هکتار را آبیاری کنند بنده اگر آقایان نظرشان باشد ابتدا طرفدار سازمان برنامه نبودم و کارهای سازمان برنامه را که بطور افراط و تفریط بود انتقاد میکردم ولی عقیده دارم که سازمان برنامه امروز بسازمان برنامه دیر روز تفاوت دارد اولاً از لحاظ مبالغه آمیزی مثل سابق نیست دوم اینکه تحت نظر آقای نخست وزیر و یک فرد عزیز واقماً دلسوز مملکت مامثل آقای مهندس خسرو هدایت دارد این کارها اداره میشود (صارمی - وضع آن حالا خیلی بهتر است) همین را بنده میخواهم جناب آقای صارمی از پشت تریبون عرض کنم و جناب عالی در تأیید عرض بنده از آنجا

بفرمائید ملاحظه نفرمائید در اینجا یک مقدار تئوری گفته شد و تمامش حرفهائی بود که بنده هم قبول دارم و حقایقی بود که درار کان اصولی مملکت کمال تأثیر را دارد ولی قطع نظر از این تئوریا مسائلی که گفته میشود بیائیم بیک قدری بزنگی واقع بینی و حقیقت بینی بپردازیم آقایان ما میخواهیم یک مملکتی را همانطوریکه اعلیحضرت همایونی بکرات اشاره فرمودند بصورت یکی از مترقی ترین ممالک دنیا در بیاوریم اگر بخواهیم اینکار را بکنیم باید اقداماتی نظیر سد دز بکنیم باید با عوامل طبیعت دست بگریبان شویم و مبارزه کنیم و شاهکار بوجود بیاوریم مگر آقایان در دنیای امروز برای کشوری که نخواهد از مظاهر تمدن و ترقی استفاده کند احترام قائلند؟ بیستند توی بیابان کویر لوت بی آب و علف امکان ندارد شرایط زندگی صحیح و قابل عملی باشد ما باید اول به بینیم که در چه شرایط از زندگی هستیم و چه عواملی داریم بنده حقیقتاً عرض میکنم من بسهم خودم از این مسافرتی که بدزفول صورت گرفت در درجه اول از سازمان برنامه در درجه دوم از مهندسین خارجی و در درجه سوم از مهندسین ایرانی بسیار عالی قدری که در آنجا بحال کزت و خوب کار میکردند بی اندازه سپاسگذارم و میخواهم بگویم وقتی بدزفول رفتم و برگشتم واقماً با یک حال غرور و سرافرازی از آنجا مراجعت کردم و از اقدامات بزرگی از این قبیل که دارد در وطن عزیزم صورت میگردد بی اندازه خوشحالم و عرض میکنم که این گونه اقدامات قابل تفویض و واگذاری بوزارتخانه های مختلف نیست و قابل تفکیک نیست بنده عرض را در این جا خاتمه میدهم همانطوری که آقایان آرزو دارند و یکی از گویندگانش خود جناب آقای خلعت بری بودند جناب آقای خلعت بری هر جا ما رفتیم مهندس ایرانی ورزیده و بسیار فهمیده و دقیق و مطلع آنکار را برای ما توضیح داد این را برای شما عرض میکنم چون میدانم جناب عالی من را مرد راستگویی میدانید آن مهندس کارها را برای ما توضیح دادند و بسیار وارد بودند واقماً این را هم باید عرض کنم که مهندسین خارجی هم که در آنجا کار میکنند چه از طرف دستگاه مجری که مورین پرواس لیلیاتال کلاب چه از طرف دستگاه مجری که مورین پرواس باشد یک احترام فوق العاده برای مهندسین ایرانی قائلند و اساساً میتوانم عرض کنم که کار دست مهندسین ایرانی بود و مخصوصاً دو تا اسم یادداشت کرده ام یکی آقای مهندس پمپنی افشار که از مهندسین اول دانشکده فنی بود که در

قسمت برق و نصب توربین‌های شصت و پنج هزار کیلووات که پای سد نصب خواهد شد مطالعات بسیار عمیق و دقیقی داشت و اینچایک مطالبی گفته شد که در آنجا آن مطلب را تکذیب کردند و گفته شد که ما این برق را برای فروش بکنسرسیوم نمی‌خواهیم ماهیچوقت حاضر نیستیم و برقیتم بکنسرسیوم بگوئیم برقی که با این زحمت ما اینجا تولید میکنیم در طوق اخلاص میگذااریم و به کنسرسیوم میفروشیم ما برق خودمان را در درجه اول بشهرها می‌خواهیم بدهیم در درجه دوم اگر کنسرسیوم حاضر بود چون یکی از دستگاه‌هایی است که در این مملکت کار میکند حاضریم به او هم برق بدهیم ولی برق عمر و مصرف کنسرسیوم نیست مطالب دیگری که می‌خواستیم عرض کنیم اینست که یکی دیگر از مهندسیان بسیار عالی قدر آنجا آقای مهندس وکیل زاده از مهندسیان فاضل و بسیار خوب بودند که در آنجا کار میکردند و من از توضیحات ایشان واقعا لذت بردم و ایشان حرفی زدند که بنده آنرا اینجا تکرار میکنم و آن این بود که ما نمی‌خواهیم فقط بیشکر بکاریم گفت ما می‌خواهیم بگوئیم کاری که هفتصدسال قبل در ایران شده است و متأسفانه در نتیجه حوادث از بین رفته می‌خواهیم مجدداً چون ایران را می‌خواهیم زنده کنیم اینکار را هم زنده میکنیم این گفتار مورد استقبال و کف زدن همکاران عزیز من واقع شد گفت ما می‌خواهیم برای ایران تجدید حیات کنیم یکی از کارهایی که باید بشود کشت بیشکر است که آنرا هم می‌خواهیم زنده کنیم بنده هم سئوالی از ایشان کردم و گفتم که آیا این موضوع مورد استقبال مردم هم واقع شده گفت بلی مردم انتظار دارند ما بهشایب اجازه کشت بیشکر بدهیم و میدهیم جناب آقای خلعت‌بری بالاخره ما چهار اصل اساسی در این مسافرت دیدیم یکی کشت بیشکر یکی سدز یکی آبیاری آن ده هزار هکتار یکی تأمین برق که فعلا دو تا توربین صد و سی هزار کیلوواتی میدهد و بعد هم چند توربین دیگر اضافه خواهند کرد و برق بیشتر برای تمام جنوب و غرب ایران تهیه خواهد شد (عمیدی اوری - مخارجش را هم بفرمائید) مخارجش هم در حدود شصصد میلیون تومان است و اما عقیده شخص بنده این است که این شصصد میلیون تومان خرج را برای اینکه نوبی زاغه دیگری نمی‌شود زندگی کرد و آب جوض خاکشیر دار هم نمی‌شود خورد اگر ما جناب آقای عمیدی اوری زندگی بهتری می‌خواهیم باید پولش را هم بدهیم عرضم را تکرار میکنم که روی قالی زربفت و ابریشمی منهای پولش میشود شصت و من بابت رأی که به چهل و در میلیون دلار برای تکمیل

سدوز دادم شخصاً بدون اینکه از دپتاری تملق بگویم بسیار خوشوقتم چون ما باید مثبت و قاطع حرف بزنیم یا بگوئیم می‌خواهیم یا بگوئیم نمی‌خواهیم باجمع نه میشود و کالت کرد نه می‌شود وزارت کرده میشود کسب کرد و نه تجارت بنده این دلایلی که عرض کردم با این ماده واجده موافقم و عقیده ام اینست که جناب آقای مهندس خسرو هدایت همانطور که ما باین ماده واجده رأی میدهیم برای اینکه به شخصیت و درستکاری و لیاقت شرافت شما و همکاران شما در سازمان برنامه مستحضریم بقول معروف خواهی عمارتش کن و خواهی خراب کن.

رئیس - خرابی را اختیار ندارند اما همان عمارت را که گفتید اختیار دارند.

احمد مهران - بنده از مقام ریاست تشکر میکنم که اجازه فرمودند بنده عرضم را بکنم و همیشه از الطافشان متشکرم و همانطور که فرمودند خرابی‌هایی که هست باید آنها را اصلاح کنند مملکت را ما با اختیار جنابعالی و همکاران شرافتمند و درستکار شما می‌گذاریم و در مقابل انتظار داریم که تشکیلات شما و دستگاههای شما در آتیه نظیر این سد دز که بنده آنرا از نزدیک دیدم بملت ایران و مملکت ایران تحویل بدهد و امیدواریم که همانطور که برنامه هفت ساله دوم کامل تر شد برنامه سوم که کامل تر و جامع تر بشود بنده که از اینهمه تصدیقی که دادم معذرت می‌خواهم.

رئیس - آقای مهندس هدایت مهندس خسرو هدایت - بعد از فرمایشات جناب آقای مهران کمال امتنان را دارم و خیال میکنم انصافی را که ایشان بکار بردند و ذکر خیر از کسانی که در شرایط بسیار سخت فداکاری میکنند فرمودند بهترین مشوق است برای انجام طرحهایی که در دست اجراست و این یکی از آن اقداماتی است که متأسفانه کمتر صورت میگیرد و چنین تشویق‌هایی کمتر میشود ولی آنچه که بنده می‌خواستم عرض کنم این است که دولت لایحه آورد بمجلس شورای ملی دایر به تفویض اختیارات مدیر عامل سازمان برنامه به نخست وزیر در آنجا تبصره ای بود که دولت مکلف است تا شش ماه قانون جدید سازمان برنامه را بیاورد و شش ماه آن درامداد ماه سال قبل بود که مجلس در حال تعطیل تابستان بود در مهر که مجلس دایر شد این قانون تقدیم شد این قانون این بود که دولت اجازه می‌خواهند بجای شش ماه آن قانون جدیدی که در تبصره پیش بینی شده بود یکسال بعد بدهند یعنی در مهر ۱۳۴۰ و آن

لایحه‌ای که تقدیم میکنند ناظر به تشکیلات برنامه خواهد بود که از مهر ۴۱ شروع خواهد شد یعنی لایحه‌ای میدهند که علاوه بر تشکیلات سازمان برنامه برای دوره‌های بعد شامل خود برنامه هم خواهد بود و از این جهت يك سال پیش میدهد که آن فرصت و وقت باشد که درش بحث بشود و در آن موقع هر نظری که مجلس داشت همانطور خواهد شد که سازمان برنامه دستگاه را طرح ریزی بکنند و بعد هم اعتبارش را تأمین کند و بوسیله دستگاههایی که صلاحیت دارند عمل بشود ولی در وضع حاضر اجرای این نظر اساساً مفهوم خارجی پیدا نمیکند برای اینکه فرض بفرمائید الان سد کرج را دارند می‌سازند سد کرج در دیماه امسال تمام میشود و این سد کرج را يك مقاطعه کار دارد می‌سازد و يك مهندس مشاور هم دارد پولش را هم ما میدهیم حالا فرض کنید می‌خواهیم اینرا واگذار کنیم بيك دستگاه اجرائی این دستگاه اجرائی در این کار رلی نمیتواند اجراء کند آن دستگاه چون مقاطعه کارش معین شده و کارش را کرده و هر سیتو آسیونی که بشود پولش را میگیرد بنا بر این دستگاه اجرائی اصلا رلی پیدا نمی‌کند اما برای مبارزه آفات نباتی مثلاً مدتی پیش یکسال است که اینجا خیلی کارها را دستگاههای اجرائی اجرا میکنند یعنی اگر ما سابقاً خریدیم را بمناقصه می‌گذاشتیم و میدادیم بوزارت کشاورزی حالا خودشان به مناقصه می‌گذارند و میخرند منتهی ما نظارت میکنیم از حیث نظارتی که از طرف خود آقایان انتخاب شده يك نماینده هیئت که نظارت میکند بنا بر این الان واگذاری کار بدستگاه اداری یقین داشته باشید تا آن حدی که میسر بوده است این کار شده است و قهرمان واگذاری کارخانجات بوزارت صنایع و معادن بنده بودم برای اینکه در شان سازمان برنامه نبود که صابون بسازد، کارش ساختن صابون نبود و جناب آقای خلعت‌بری بدانند اگر میسر باشد تا آن حد امکان تا آنجائی که به پیشرفت کار صدمه نخورد تا آن حد که ممکن

بوده است شخص بنده این کار را کرده ام ولی اگر بنده بدانم که بعنوان واگذاری اخلاقی در کار ایجاد میشود البته نخواهم کرد. اما قانونیکه مطرح است اینست که قرار بود قانون تشکیلات جدید سازمان برنامه را بعد از شش ماه بدهیم حالا تقاضا میکنم که موافقت بکنند که در مهر چهل داده شود بدلایلی که عرض کردم.

دکتر شاهکار - ضرورت تبصره ۲ چیست که اختیار مجلس را میگیرد.

وزیر مشاور - عرض کنم که پیشنهاد کردیم که همین هیئت نظارت را اجازه بفرمائید مدت کارشان تمدید شود اگر الان هم انتخاب بفرمائید برای دو سال انتخاب میشود در دوره بیستم منتهی خواهد شد اگر هم الان انتخاب کنیم تا دو سال دیگر نماینده مجلس هستند پس بنابراین و در هر حالت اگر آقایان امروز يك هیئت نظارت جدیدی انتخاب نکنند تا دو سال اعمال حق خودتان را کرده‌اید و آقایانی که برای دوره بیستم می‌آیند در این امر دخالت ندارند پس این ایراد صحیح نیست یا می‌بایست همین هیئت را مدت خدمتشان را تمدید کرد یا تجدید انتخاب کرد در هر حالت آن دوره دو ساله می‌افتد به دوره بعد. بنده این پیشنهادی را که کردم از این نظر بود که این آقایان از اول بودند و حالا هم مقید و در کارها وارد و شریک هستند بقیه مدت را هم باشند تا مسئولیت و کارها لوٹ نشود این نظر بنده در پیشنهاد این تبصره بوده است.

۱۵ - تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه رئیس - سه نفر از آقایان اجازه صحبت در این گزارش خواسته‌اند. آقایان صدرزاده و عمیدی و صرامی این اجازه‌ها محفوظ است برای جلسه آینده. چون وقت گذشته است جلسه را ختم میکنم جلسه آینده روز پنجشنبه ساعت ۹ صبح خواهد بود دستور هم بقیه همین لایحه.

(مجلس چهل دقیقه بعد از ظهر ختم شد) رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت